

**Petri Ridolphini J. C. Nobilis Cortonensis, Patritiiqve
Romani, Ac Protonotarii Apostolici, De ordine procedendi
in Iudiciis in Romana Curia Praxis Recentior**

Ridolfini, Pietro

Coloniae Agrippinae, 1680

Caput II. De productione Jurium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99137](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99137)

Scas. de appell. q. 12. c. 2. lib. 3. n. 13. vers. adverte hic obiter.

Proinde citationes affigi solent ad valvas domus solite habitationis citandi, & A. C. † habet facultatem hanc citandi obligatos in forma cameræ, Guarantigæ, & sub aliis formis, & clausulis executivis, necnon alios aliter obligatos, ubi non agitur de majori summa viginti ducatorum, *Greg. XIII. const. 55. an generis §. eiusdemque sec. an. impress. Greg. XIV. in ejus const. Ad generis §. eiusdemque Paul. V. const. 28. extima, §. ea videlicet, vers. etiam per affixionem.*

Et de jure quando non est necessaria citatio personalis, † prout cum prima citatio fuit personaliter executata, vel cum citandus non permittit se personaliter citari, debet citatio vel relinqui domi solite habitationis citandi, l. scire oportet, §. qui autem ff. de excus. Tur. Rot. decis. 130. n. 27. par. 6. recens. cum alijs infra allegatis sub cap. 2. lit. C. & c. 4. lit. E. vers. sed si causa, vel ad valvas, seu januam domus solite habitationis ejusdem affigi, l. 4. §. prator ait, & §. toties ff. de damn. in fee. l. sed, & si Pupillus §. de quo palam ff. de instir. act. l. item veniunt §. prater hac, ibi denunciaturum ff. de per. hered. Tirag. de retr. act. lignag. glo. 2. §. 9. n. 8. Rot. decis. 130. n. 27. p. 6. recens.

Ceterum † in curia, si persona citandi commodè haberi non possit, factis diligentis, proceditur per affixionem ad valvas curiæ, & in Acie Campi Floræ, necnon etiam domi dimissa copia, juxta inferius tradita sub cap. 4. lit. E. vers. sed si causa.

Et si in domo citandi † nemo adsit, vel qui adiunt, nolint aperire, potest etiam affigi copia citationis ad januam, seu Valvas domus adhibito uno teste, *Paul. V. constit. 71. Vniuersi agri §. cursores, vers. insuper.*

Verum quia citationes † executæ per cursores domi dimissa copia, in tribunali A. C. habent eandem vim, quam habent citationes per mandatarios executæ in manibus domestico-

rum in curia Capitolina, solent cursores, † quando domus solite habitationis citandi reperitur, siue in ea aliquis adsit, siue non, siue qui adsunt, velint aperire, siue non, semper per rimulas ostii domus citationes intus domum dimittere, cum hæc citatio sit majoris efficaciz, quam per affixionem ad valvas domus.

Quod si domicilium † solite habitationis citandi non reperitur, tunc proceditur per affixionem, factisque diligentis affigitur citatio ad Valvas curiæ, & in Acie Campi Floræ juxta inferius tradita, sub cap. 4. lit. E. & si saltem † adsit domicilium olim solite habitationis citandi,

affigitur etiam citatio ad Valvas d. domus, adhibito ad hoc uno teste juxta d. const. *Paul. V. 71. Vniuersi agri §. cursores, vers. insuper.*

Cum igitur A. C. † habeat facultatem citandi obligatos in forma cameræ, & in aliis formis executivis usque ad quamcunque summam, & alios aliter obligatos usque ad summam viginti ducatorum per affixionem ad Valvas domus solite habitationis eorum, multo magis poterit contra eos procedere citando domi dimissa copia, cum hoc genus citationis sit majoris virtutis ex p. m. s. s.

Verum cursores, † & mandatarii curiæ supradictam advertentiam de exequendo citationem ante domum, etiam invitis citatis, nimis exactè observant, quia nedum ab ingressu domos citandis sed vix copiam citationis nunquam legibilem per rimulas ostii domus de sero immitunt, & abeunt, & citationem quandoque in ostio domus Vicini relinquunt, ut etiam adnotavit *Scacc. de appell. d. q. 12. n. 12. vers. adverte hic obiter.*

Non ita exactè observant, † quod debent in scribendo copiam citationis caracteribus intelligibilibus, ut legi possit, ut tenentur ex l. sed & si Pupillus §. de quo palam ff. de instir. act. & ex *Paul. V. constit. 71. Vniuersi agri §. cursores, vers. praterea*, sed illam nunquam legibilem domi ut supra immitunt, ac relinquunt, ut pariter adnotavit *Scacc. de appell. d. q. 12. n. 13. vers. adverte in fin.*

Nec omitto, quod cursores. † & mandatarii non possunt exequi citationes personaliter, vel domi dimissa copia post tertiam horam noctis, per affixionem vero in calibus permixtis nonnullis de die, quod in relatione se scilicet citationem fecisse de die per affixionem in tali loco, exprimere tenentur, *Paul. V. d. constit. 71. Vniuersi agri §. cursores, vers. citationes.*

SYMMARIVM CAP. II.

- 1 Citatio ad dicendum contra jura non est necessaria, si executio instrumenti sit petenda per acta Notarij de illo rogati, & persona non sunt mutata.
- 2 Secus si persona sunt mutata, vel agendum sit virtute jurium producendorum.
- 3 Citationis superscriptio quomodo concipiatur, si coram A. C. mei, vel altero ex locumtenentibus sit agendum.
- 4 Instrumento rogato extra Tribunal A. C. select ad parcendum sumptibus, citari pars ad declarandum, an velit stare simplici copia.
- 5 Citatio ad declarandum, an velit stare simplici copia, ac illius formula, & processus.
- 6 Si pars citata velit parere sumptibus, debet protestari velle stare simplici copia.
- 7 Protestatio de stando simplici copia, & illius formula.
- 8 Facta per reum declaratione de stando simplici copia, Actor producat instrumentum in publicam formam, expensas in illo extrahendo factas non recuperat.
- 9 Si jura sunt procedenda, est citanda pars ad dicendum contra jura.
- 10 Citatio ad dicendum contra jura, & illius formula.
- 11 Productio, repetitio jurium in termino ad dicendum contra.
- 12 Decretum admissionis jurium productorum, seu repetitorum.
- 13 Obligatio cameræ debet extendi si Apocha, vel instrumentum continens obligationem cameralem sit rogatum extra Tribunal A. C. & non sit consensus in mandatum unica, &c.
- 14 Citatio ad dicendum contra jura, una cum citatione ad videndum extendi formam camera & illius formula.

- 15 Productio iurium in causis gravioribus ad cautelam sit per compulsum formiter coram Domino.
- 16 Clausula, ita quod potius pareat actus, &c. est ad libitum.
- 17 Productio per compulsum formiter facta coram Domino, & illius formula.
- 18 Protestatio rei in termino citationis ad dicendum contra iura, & illius formula.
- 19 Decretum admissionis iurium, & extensionis forme camerae.
Parte opponente generalia contra, necesse est iterum citare ad videndum extendi formam camerae, & obinere decretum extendi.
- 20 Si iura producta indigent recognitione, sit parti intimatio.
- 21 Intimatio, qualiter fiet recognitio iurium, & eius formula.
- 22 Testes ducuntur ad officium ad recognoscenda iura, hora intimata.
- 23 Si pars non comparat cum interrogatoriis, & interprete, expectata hora intimata, & sequenti pulsata, sit recognitio iurium sine illis, alias secus.
- 24 Si pars non ducit testes hora intimata, tunc hora sequente pulsata, accusatur ejus contumacia.
- 25 Protestatio super accusatione contumaciae, & eius formula.
- 26 Contumacia hu accusata non potest procedi ad iurium recognitionem, nisi denuo intimato pro die & hora certis.
- 27 Interpretem adhibere, & interrogatoria dare, vel non, qui potest ad libitum.
- 28 Inductio interpretis, & eius formula, & juramentum, quod dum non est in usu, ut in A. C. tribunali, omissum non vitiat.
- 29 Interpres potest accusare contumaciam partis non ducendis testes ad officium, sicut procurator causa.
- 30 Interrogatoria, & eorum formula.
- 31 Iurium recognitio cum interrogatoriis in A. C. tribunali raro fit.
- 32 Parte opponente nihil fieri, nisi recognitis iuribus cum interrogatoriis, non sufficit recognitio sine illis.
- 33 Recognitio iurium, & eius formula.
- 34 Producta scriptura manu adversarii scripta sit sontra eum citatio ad recognoscendum manus suam.
- 35 Citatio ad recognoscendum manus suam, & eius formula.
- 36 Si principalis non est in curia potest citari procurator ad recognoscendum manus sui principalis.
- 37 Citatio ad recognoscendum manus sui principalis, & eius formula, & processus, & n. 38.
- 38 Intimatio, qualiter Dominus pronuntiavit manus pro recognita, & eius formula.
- 39 Si pars neget manus cum juramento est necessaria illius recognitio per testes, aliis secus.
- 40 Citatio ad declarandum, an velit stare simplici copia, sit ex urbanitate.
- 41 Debitor qui non est in mora constitutus, non tenetur ad expensas factas in reassumendo instrumentum in publicam formam, alias secus.
- 42 Debitore in mora constituto citatio ad declarandum sit ex urbanitate.
- 43 Citatio debet continere diem certum alias non valet
- 44 Citatio sine die sustinetur pro congruo tempore num. 52. ubi de magis communi.
- 45 Citatio sine die sustinetur pro prima die juridica & num. 52.
- 46 Citatio debet continere diem, & horam certam, & quando hoc procedat.
- 47 Citatio generalis, & vaga pro singulis diebus, & horu sustinetur pro prima, aut secunda die, & non ultra, & n. 50.
- 48 Citatio pro prima, & sequentibus diebus, si terminus est servatus prima die, sustinetur pro prima die, & aliquando etiam pro secunda.
- 49 Citatio ad primam, & seqq. dies aliquando sustinetur ultra tres dies, si adit Stylus in tribunali.
- 50 Citatio inducens perpetuam servitutem non sustinetur.
- 51 Citatio ad videndum iurare testes pro singulis diebus sustinetur pro integro termino probatorio prefixo ex praxi.
- 52 Si terminus probatorius non est prefixus, citatio pro singulis diebus, & horis ad videndum iurare testes, sustinetur per duos dies.
- 53 A magis communi DD. opinione non est consulendo, & iudicando recedendum.
- 54 Decisio Rota Romana habet vim communis opinionis.
- 55 Expressum satis dicitur, quod ex expressis sequitur.
- 56 Expressio eorum, quae tacite insunt, nihil operatur.
- 57 Citatio dicitur habere certum terminum, licet iudex non exprimat.
- 58 Citatio personalis magis arctat ob certam ejus notitiam.
- 59 Citatio valet sine hora, quia tacite inest hora iuris.
- 60 Citatio domi dimissa copia valet, prima citatione personaliter executi, vel si factu diligentis quis non potuit reperiri.
- 61 Citationes de Stylo Tribunalis A. C. in causis obligationis camerae, necnon etiam in non excidentibus sicut viginti moneta domi dimissa copia valent.
- 62 Citatio debet exequi domi, in qua de tempore executionis illius citatus degebat.
- 63 Citatio contra Vagabundum potest exequi domi illius ultima habitationis, & quando.
- 64 Citatio executi domi, in qua quis tunc habitabat, est nulla.
- 65 Citatio domi absque dimissione copie non arctat.
- 66 Citationes in causis Commissariis sunt personaliter exequenda etiam coram A. C. & quomodo & quando hoc procedat.
- 67 Citare potest A. C. domi dimissa copia, si in commissione ad sit facultas procedendi iuxta ejus ordinarias facultates.
- 68 Citatio domi debet fieri una die pro alia, sed personalis potest fieri ad hodie per totam, aliis cum termino breviori est nulla, vel ab ea potest appellari.
- 69 Citari quis potest ad statim, si periculum sit in mora.
- 70 Citationem non reproducta actus est nullus.
- 71 Nuncio referenti, se citasse domi dimissa copia, vel personaliter creditur.
- 72 Nuncio creditur in spectantibus ad ejus Officium.
- 73 Nuncio attestanti de relatione executionis creditur, etiam sine testibus.

- 74 Acta facta in figura iudicij ab Actuario scripta probant sine testibus.
- 75 Notario de gestis extra figuram iudicii non creditur sine testibus, secus est in Nuncio.
- 76 Cursor Papa subscriptioni facte in pede citationis, creditur circa executionem illius, ex praxi.
- 77 Sententia sub condicione defuturo non valet, secus si conditio sit de presenti vel praterita.
- 78 Decreta etiam definitiva in curia feruntur omnia fere cum condicione, nisi, & valent ex stylo praescripto.
- 79 Stylus praescriptus, quod sententia stet in pendenti, valet.
- 80 Stylus praescribitur decem annis, sicut consuetudo.
- 81 Sed secus in temporalibus de iure Canonico.
- 82 Stylus praescriptus est servandus, tam in ordinatorio, quam in decisorio.
- 83 Stylus, qui devenit in notitiam populi, aut majoris illius partis, habet vim consuetudinis.
- 84 Stylus potest induci ex consensu populi, absque tempore, & frequentia actuum.
- 85 Stylus ordinatorius probatur per attestaciones extrajudiciales.
- 86 Index potest de stylo ordinatorio extrajudicialiter informare.
- 87 Stylus decisorius est concludenter probandus.
- 88 Stylus ordinatorius respicit processum.
- 89 Stylus decisorius respicit decisionem cause.
- 90 Stylus, qui fuit modo albus, modo niger, non habet vim consuetudinis, secus si fuit firmus, & certus.
- 91 Stylus contra ius non est servandus, nisi sit praescriptus, vel approbatus, vel inductus à principe, vel sit ordinatorius.
- 92 Indices, qui non habent facultatem legis condenda, non possunt inducere stylum contra ius.
- 93 Stylus contra ius, cessante praescriptione, aut consensu populi, debet esse obtentus, in contradictorio iudicio, alias secus.
- 94 Stylus non contra ius, vel ordinatorius, potest induci à iudicibus inferioribus.
- 95 Stylus non contra ius, vel inductus à Principe non requirit tempus.
- 96 Consuetudo quid sit, & quid sit stylus, ac in quo differant.
- 97 Stylus potest respicere extrajudicialia.
- 98 Clausula, & alias prout in actis, in intimatione posita, sanat omnes illius defectus.
- 99 Terminus non currit, si intimatio non fuerit reproducta.
- 100 Index non reproducta intimatione, non potest procedere ad ulteriora.
- 101 Intimatio non reproducta nullitas est insanabilis.
- 102 Intimatio est reproducenda ante expeditionem actus, alias nihil relevat.
- 103 Intimatio in actis causa reproducta sustinetur, licet in nomine Notarii sit erratum.
- 104 Intimatio de eo, quod quis scire tenetur, non est necessaria.
- 105 Intimatio, sicut citatio, ex comparitione partis praesumitur executata.
- 106 Citatio praesumitur executata ex constitutione Procuratoris ad causam.
- 107 Citationis defectus sanatur ex comparitione re integra, secus si praedictum sit irreparabile, ut in citatione ad sententiam.
- 108 Intimationis defectus ex comparitione sanatur re integra, alias secus.
- 109 Vbi militat eadem ratio, potest procedi à simili.
- 110 Citatio est necessaria de unoquoque actu.
- 111 Citatio est de iure divino, & naturali.
- 112 Citationis defectus est insanabilis.
- 113 Praesens in iudicio non est de necessitate citandus, & num. 122.
- 114 Praesentia supplet defectum citationis, nisi hac requiratur pro forma.
- 115 Praesentia casualiter ad alium finem non sanat defectum citationis.
- 116 Praesentia procuratoris ad illum finem, de quo agitur, sufficit, alias secus.
- 117 Praesentia probatur ex attestacione Notarii, vel ex appellatione statim interposita.
- 118 Iura producta non citata parte, ad dicendum contra, non sunt de actis.
- 119 In actis quod non est, dicitur extra mundum.
- 120 Instrumento in actis rogato, sufficit citatio ad solvendum, & absque alia citatione ad dicendum contra ex praxi, contrarium, & concordantia num. 121.
- 121 Repetitio instrumenti in actis rogari, est necessaria citata parte ad dicendum contra, in iudicio ordinario, secus in executivo.
- 122 Citatio ad dicendum contra non est necessaria, quando pars usa fuit actis exhibitus.
- 123 Comparitio tollit defectum tam citationis non executae, quam nulliter executae.
- 124 Paria sunt non esse, vel male esse.
- 125 Praesentia, vel comparitio ad eundem finem, de quo agitur, tollit defectum citationis.
- 126 Utens actus, sed reprensus, & allegans in sui favorem, videtur illa approbare.
- 127 Recognitio iurium in Notariis non est necessaria.
- 128 Recognitio iurium in antiquissimis, vel antiquis non est necessaria.
- 129 Recognitio levius in omnem eventum sufficit in antiquis.
- 130 Recognitio in antiquissimis ultra centum annos nullo modo requiritur, etiam in scriptura privata.
- 131 Recognitio iurium parte non opponente, non est necessaria.
- 132 Recognitio scripturae de longinquo, habentis faciem publici instrumenti non est necessaria.
- 133 Recognitio instrumentorum fit per testes deponentes se habere notam manum.
- 134 Recognitio iurium per similitudinem, qua aliquando fit, est levius, & deservit pro adminiculo.
- 135 Recognitio Apocha negata, vel scriptura privata fit de iure per testes deponentes, vidisse illam scribere.
- 136 Recognitio scripturae privatae sufficit facta per testes deponentes habere notam manum, si concurrunt adminicula.
- 137 Testes deponentes habere notam manum de iure probant semiplene.
- 138 Recognitio scripturae, qua fit sine testibus, de stylo curiae fit per testes deponentes, se habere notam manum.
- 139 Recognitio Apocha, & Scriptura privata in Tribunali A. C. fit per testes deponentes habere

- vere notam manum ex praxi.
- 140 Recognitio, deficientibus testibus habentibus notam manum, fit per comparationem.
- 141 Recognitio pro comparationes litterarum est periculosus, & fallibilis.
- 142 Recognitio per comparationem de stylo tribunalis A. C. sufficit.
- 143 Recognitio libri fit per testes deponentes habere notam manum.
- 144 Duo testes sufficiunt in omni negotio.
- 145 Recognitio manus patris fit per assertionem filij parte citata ad dicendum contra.
- 146 Clausula, quatenus opus sit, operatur cautelam, & est conditionalis.
- 147 Producent instrumentum censetur illud approbare.
- 148 Producent fatetur contenta in scriptura producta in dispositiva, non in enunciativa.
- 149 Producent fatetur contenta in enunciativa a partibus prolata, & in necessariis ad actum qui geritur.
- 150 Producent non fatetur, si iura producta sunt nulla, vel per se non probent.
- 151 Productio iurium per compulsum, & in parte, & partibus, non nocet.
- 152 Producent iura propria, etiam per compulsum & in parte, & partibus, fatetur, nisi habeant capitula separata.
- 153 Productio copia in termino operatur ut possit produci originale extra terminum.
- 154 Productio censetur verbalis, quia nil operatur.
- 155 Productio verbalis non facit iura de actu.
- 156 Productio censetur realis, si in ea ad sit verbum, factio produxit, vel verbum tenore, vel animo &c. vel incipit sic.
- 157 Productio censetur realis, si in sententia ad sit verba. Visi omnibus actis, vel est lapsus biennium.
- 158 Producent, in quantum, &c. non fatetur, dummodo non teneatur edere, & scriptura sit aliena & capitula sint separata.
- 159 Clausula, non alias aliter, nec alio modo est resolutiva, & quid operatur.
- 160 Clausula, non alias, aliter, &c. inducit conditionem, & formam, & necessitatem.
- 161 Clausula, non alias aliter, est limitativa, & preservativa.
- 162 Clausula, omni meliori modo, quid operatur.
- 163 Clausula omni, &c. cum copula, & implicat modos diversos ab expressu.
- 164 Clausula, omni, &c. cum dictione, alias, trahitur ultra expressa, & quid operatur.
- 165 Dicitio alias comprehendit ultra, & diversa ab expressu, etiam omissa.
- 166 Clausula, si & in quantum operatur, & sonat pro ut de jure.
- 167 Clausula, admittit, & in quantum, & non admittit, nisi si, & in quantum, sunt contraria.
- 168 Admissio incipiens per verba affirmativa censetur facta, secus per verba negativa.
- 169 Obligatio cameralis debet extendi si est in apoca vel instrumentum sit rogatum extra tribunal A. C.
- 170 Obligatio cameralis non extensa A. C. nulliter procedit.
- 171 Obligatio cameralis non extensa, non potest procedi ad illius executionem.
- 172 Limita nisi debitor consenserit in mandatum unica, vel sine citatione.
- 173 Decretum extendi, non sufficit, nisi re vera fiat extensio, secus de stylo Tribunalis.
- 174 Citatio unica sufficit ad dicendum contra, & videndum extendi, nisi ex adverso fiat protestatio, & quid agendum hoc casu.
- 175 Citatio ad videndum extendi, seu extensio non est necessaria, si instrumentum sit rogatum in tribunali A. C.
- 176 Obligatio cameralis in instrumentis per Notarios A. C. rogatis, etiam omissa, censetur apposta, & extensa.
- 177 Obligationis cameralis formula a quo posita.
- 178 Obligationes camerales omnes sunt iurata, licet iuramentum non sit de substantia illarum.
- 179 Iuramentum de jure non habet executionem paratam, secundum opinionem, quam servat Rot.
- 180 Protestatio conservat ius protestantis, nisi illa sit contraria facto, vel contradicatur de directo.
- 181 Protestatio, quod nemo &c. nisi dicto, &c. ita quod &c. operatur ut mandato non productio sit nulla.
- 182 Parte non opponente defectum mandati non procurator censetur approbatus.
- 183 Protestatio, quod nemo, &c. ita quod, &c. nisi in unoquoque actu repetatur, evanescit.
- 184 Presumptio mandati, si intrat, processus valet protestatione, quod nemo, &c. non obstante.
- 185 Protestatio, quod nemo, &c. operatur quod acta postea gesta ante mandati productionem sustineantur.
- 186 Mandatum, parte non opponente, potest produci quancumque.
- 187 Mandatum sufficit producere, quando de eo opponitur, si erat ante factum.
- 188 Citans aliquem uti procuratorem censetur illum approbare, & non potest amplius opponere defectum mandati.
- 189 Presertim si agatur de sustinenda sententia contra approbantem, & concurrant conjecturae.
- 190 Citatus uti assertus procurator, vel a procuratore, vel si constat in actis de non legitimo mandato, non dicitur approbatus ut procurator.
- 191 Iudex potest, ne frustra laboret, cogere procuratorem ad docendum de mandato, si de eo dubitatur.
- 192 Clausula ita quod, &c. regulat precedentem dispositionem.
- 193 Generalia debent opponi in termino ad dicendum contra, alias probant scriptura etiam informis.
- 194 Generalia contra iura tam producta, si in prima non opponantur, non possunt opponi in secunda instantia.
- 195 Generalia contra si opponuntur, exceptiones possunt quancumque specificari etiam post sententiam, sed non post rem iudicatam.
- 196 Clausula salvo jure, &c. est iuris preservativa.
- 197 Generalia contra commissionem, aut rescriptum opponens citra, &c. non dicitur consentire in jurisdictionem, secus si contra iura.
- 198 Generalia contra productionem, vel admissionem iurium opponens, non videtur consentire in jurisdictionem.

- 199 Protestatio, quod in termino ad dicendum contra nil innovetur, operatur, ut eo pendente nil possit innovari.
- 200 Testes debent jurare tactu scripturæ.
- 201 Verba Notarii, testis juratus, non probant juramentum, & quare.
- 202 Verba Notarii, juravit ad S. Dei Evang. vel similia de presenti assertiva, probant testem jurasse, etiam si clausula tactu, &c. sit omissa.
- 203 Testis Sacerdos potest jurare tacto pectore.
- 204 Equus potest jurare tacta cruce sui habitus.
- 205 Episcopus non jurat tactu &c. sed inspectu Evangelii, & ei mittitur Sacramentum.
- 206 Testes non jurati non probant, sed hac regula habes fallentias.
- 207 Testis post mortem probat, etiam si depositio non fuerit jurata.
- 208 Testes nulliter examinati probant post mortem de equitate.
- 209 Quisque tenetur recognoscere, vel negare cum juramento scripturam ejus nomine conscriptam alias pronuntiatur pro recognita.
- 210 Appellatio non datur à provincia, quod scriptura habeatur pro recognita.
- 211 Filius Patris, Heres defuncti, Vxor Viri, & Dominus Infractoris manum recognoscere, vel negare tenetur.
- 212 Procurator citato principali in partibus, eo non existente in curia, tenetur illius manum recognoscere, vel negare.
- 213 Procurator tenetur ad instantiam adversarii recognoscere manum principalem, si recognitio petitur ab eo, ut principali.
- 214 Procurator tenetur testificari contra principalem in his, quæ fecit, aut sciebat, uti tertius, ante litem motam.
- 215 Procurator, si non agitur de secreti causa, nec ipse potest argui de fide rupta, tenetur contra principalem subicere se examini.
- 216 Advocatus, & sollicitator tenentur subicere se examini contra principalem in iis casibus, in quibus tenetur Procurator.
- 217 Procurator ad negotia indistincta tenetur recognoscere scripturas, & testificari contra suum principalem.

De productione & recognitione jurium, Pars prima Cap. II.

- 1 Bicumque ¶ in tribunali A. C. petenda est executio instrumenti rogati à Notario, per cujus acta proceditur, non est necessaria citatio ad dicendum contra jura, quando personæ non sunt mutatae, sed tantummodo citatur pars ad solvendum, seu implendum promissa, juxta formam suæ obligationis, ut inferius, sub c. 6. de petit. mand. suo loco dicitur.
- 2 Sed si personæ ¶ sunt mutatae, vel instrumentum non est rogatum in actis Notarii actuarii,

vel agendum sit vigore Apochæ, vel aliorum jurium producendorum, citatio prædicta ad dicendum contra jura omnino requiritur.

- 3 Quando autem pars citatur coram ipso met auditore R. C. A. postolica, dicitur in capite citationis A. C. met; quando verò citatur coram altero ex Locumtenentibus, loco illius verbi, met, ponitur cognomen ipsius Locumtenentis, verbi gratia A. C. Cabalietto, vel A. C. Argelo.
- 4 Verum si instrumentum, cujus executio petenda est, extra Tribunal A. C. rogatum sit, solet non raro ad effugiendas expensas, & constituendum adversarium in mora citari idem adversarius ad declarandum, an velit stare simplici copiæ, ut infra, videlicet.

A. C. N.

- 5 Citetur NN. ex adverso principalis (si principalis est, sin minus citetur NN. ex adverso Procurator NN. ex adverso principalis; quod in omnibus citationibus semper observatur) ad declarandum, an velit stare simplici copiæ A. instrumenti NN. sub die, mense, ann. NN. rogati per acta NN. alias videndum mandari redigi in publicam formam suis sumptibus, & expensis B ad primam diem B instanti NN. principali, sive NN. ejus procuratore, &c.

NN. Notarius.

Hæc citatio datur uni ex Sanctissimi D. N. Papæ cursoribus, qui illam exequitur domi dimissa copia C, & de hoc facit fidem in pede illius, & sic exequuta reproducitur in actis Notarii causæ coram iudice prima die juridica fequente post illius exequutionem D, & obtinetur à iudice decretum, quod scribitur in pede ejusdem à Notario causæ (quod pariter servatur in omnibus citationibus) hoc modo videlicet.

Idem citra, &c. (si principalis est, sin minus NN. procurator) petit, & obtinuit, ut supra sumptibus, cujus de jure, nisi p. d. E cum intimatione omni, &c.

Deinde sic intimatio hoc modo, videlicet.

A. C. N.

Intimetur NN. ex adverso principali, qualiter Dominus mandavit redigi instrumentum in F publicam formam, & alias prout in actis F instante NN. principali, sive &c.

NN. Notarius.

6 Qua intimatione executi per cursores, & in actis Notarii causæ per principalem, seu per G procuratorem, ut supra reproducta G, si pars adversa vult, potest ad parcendum sumptibus declarare, & protestari, antequam labatur prima dies quæ debet esse juridica post intimationem executam, & sic in termino saltem intimationis, & protestationem, ut moris est, scribi facere in libro actorum officii, Broliardo nuncupato, hoc modo, videlicet.

7 Pro NN. contra NN.

In officio idem citra, &c. (si comparet principalis, sin minus, In Officio, &c. NN. Procurator quod in omnibus protestationibus est observandum) in termino, &c. declaravit velle stare simplici copiæ instrumenti NN. de quo agitur, dummodo sit integra, & concordet cum suo originali, idem &c. alias, &c.

8 Facta hac declaratione ¶ debet accipi, & produci

duci simplex copia instrumenti, alias si quis redigi faceret instrumentum in publicam formam, illudque produceret, non recuperaret in fine litis expensas in eo extrahendo factas ab eo, qui ut supra declaravit.

Denique quando copia simplex, vel instrumentum, vel alia jura quaecunque sunt quomodocumque producenda, citatur pars adversa ad dicendum contra jura hoc modo, videlicet.

A. C. N.

Citetur HNN. ex adverso principalis ad dicendum contra jura producta, & repetita, videndum jurare testes super illorum recognitione I, quatenus opus sit L, admitti, committi, & mandari restitui, dimissa copia collationata ad primam d. instantem NN. principali live, &c.

NN. Notarius.

Adveniente prima die juridica reproducitur citatio executi contra partem adversam in actis causae, & fit productio, & repetitio jurium in Broliardo hoc modo, videlicet.

Pro NN. contra NN.

In officio NN. Procurator, prout de ejus procurae mandato docuit per instrumentum publicum, quod factum dedit, tenoris &c. & ad docendum de bono jure dicti sui principalis, factum per compulsum M & non alias &c. ita quod potius pereat actus, quam protestatio, produxit (exempli gratia) copiam instrumenti publici rogati per acta NN. prout in folio tenoris N. &c. vel produxit instrumentum publicum NN. vel apocam, vel quid simile, prout in folio tenoris, &c. secundum facti contingentiam, & repetitit declarationem de stando simplici copiae die NN. factam, & omnia alia jura in actis producta, seu rogata sub die NN. & omnia alia acta, & adacta, gesta, & facta per acta mei &c. in parte tamen, & partibus favorabilibus &c. & in quantum pro parte sua faciant, &c. & non O alias aliter, nec alio modo, &c. P. petens, &c. recipi, & admitti non solum ut supra, sed & omni Q alio meliori modo, &c. Q.

Et adveniente hora audientiae, principalis, seu procurator petit, & obtinet a iudice decretum, quod scribitur a Notario de more in pede citationis hoc modo, videlicet.

NN. Procurator repetitit jura hodie in Broliardo producta, & petit, & obtinuit ut supra admitti, si, & in quantum, &c. R. & committi, ac mandari restitui dimissa copia collationata, omni &c.

Sed si in instrumento, vel apoca producenda adsit obligatio cameralis, & instrumentum est extra tribunal A. C. rogatum, nec fuit consensus in mandatum executivum unica, vel sine citatione, obligatio cameralis debet omnino extendi, & ob id quando citatur ad dicendum contra jura, necesse est etiam citare ad videntum extendi formam Camerae juxta stylum Curiae, ut infra, videlicet.

A. C. N.

Citatur NN. ex adverso principalis ad dicendum contra jura producta, & repetita, videntum jurare testes super illorum recognitione quatenus opus sit, &c. admitti, committi, & mandari restitui dimissa copia collationata, necnon extendi formam Camerae in dictis juri-

bus appositam juxta stylum Curiae S, ad p. d. instantem NN. principali live, &c.

NN. Notarius.

Executa, ac reproducta citatione, si causa non est magis momenti, possunt produci jura, in Broliardo ut supra, si vero causa est gravis potest fieri productio ad majorem cautelam per compulsum formiter coram Domino in Broliardo ut infra, quod etiam in omnibus causis gravioribus ad libitum servari poterit.

Clausula vero, ita quod potius pereat actus, quam protestatio, non semper erit apponenda sed ad libitum in casibus, in quibus id magis videbitur expedire.

Pro NN. contra NN.

Coram Illustrissimo, & Reverendissimo Domino A. C. meque praesentis causae Notario actuario, Comparuit NN. Procurator, prout de suo procurae mandato constat ex instrumento in actis mei rogato sub die NN. & exposuit ad ejus notitiam devenisse, penes NN. Connotarium esse nonnulla jura, & instrumenta ad hujusmodi causam plurimum facientia, idcirco petit, & obtinuit, eundem sub penis &c. cogi, & compelli ad dd. instrumenta, & jura in actis hujus causae exhibendum, omni &c. qui quidem NN. Connotararius ibidem praesens sic compulsum metu excommunicationis, &c. factum produxit, verbi gratia, instrumentum obligationis factae, per NN. rogatum per acta NN. sub die, mente, anno NN. N. (vel apocam, vel alia jura similia, secundum facti contingentiam (prout in folio tenoris, &c. Ex tunc d. NN. Procurator ibidem adhuc coram Domino meque &c. praesens d. instrumentum, & jura repetit in parte, & partibus favorabilibus, &c. & in quantum pro d. suo principali, & ejus parte faciant, &c. & non alias, aliter, nec alio modo, &c. de quo solemniter protestatur, &c. ita quod potius pereat actus quam protestatio, &c. petens recipi, & admitti omni, &c.

Ex adverso principalis, vel Procurator in termino d. citationis ad dicendum contra jura, scribendam curat in Broliardo per Notarium, causam hanc, vel similem protestatione videlicet.

Pro NN. contra NN.

In officio mei, &c. id principalis citra, &c. in termino, &c. (vel NN. Procurator) & praemissa protestatione nullitatis actorum, & agendorum &c. ex quocunque capite resultantis, & quod nemo ex adverso comparens citatur nisi ducto de legitimo mandato procurae, ita quod per subsequentem ratificationem non censeantur acta revalidata. T. de quo solemniter protestatus fuit, & protestatur, &c. contra praetensa jura dixit pro nunc generalia verba salvo jure, V. &c. V. & pendente termino ad dicendum X contra nihil innovari X. alias, &c. & non admitti, nisi illis recognitis, & non recognoscis, nisi intimato die, & hora certis ad effectum dandi interrogatoria, quae omnino date intendit, & conducendi interpretem. alias protestatus fuit de nullitate, & aliis licet protestandis non solum, ut supra, sed & omni alio meliori modo, &c.

Adveniente hora audientiae Procurator

C 2

Aitoris

Afforis, seu qui iura produxit, & repetiit, obtinet à iudice decretum, quod extenditur per Notarium ut supra in pede citationis, videlicet.

NN. Procurator repetiit iura hodie in Broliardo producta, & repetita, & petiit, & obtinuit illa admitti, si, & in quantum, &c. & committi ut supra, ac mandari restitui dimissa copia collationata, nec non (extensio formæ Camerae est necessaria) extendi formam Camerae juxta petita, &c. omni &c.

Sed si pars adversa dicit generalia contra iura, quod pendente, &c. nihil innovetur, non potest in dicto termino extendi forma Camerae; sed est necesse partem denuò citare ad videndum extendi formam camerae juxta stylum curiae, & alia sic citata extensionem hujusmodi obtinere, ut infra sub cap. 6. dicitur.

Proinde si iura producta indigent recognitione, sit parti adversæ, quæ protestata fuit velle dare interrogatoria ut supra, sequens intimatio, videlicet.

A. C. met.

Intimatur NN. exadverso Procuratori NN. exadverso principalis, qualiter recognitio iurii fiet die NO. cum duobus diebus sequentibus, de mane hora NN. & de sero hora NN. ideo citatur idem ad dandum interrogatoria, quatenus illa dare intendat, & conducendum interpretem, quatenus, &c. alias videndum recognosci sine illis, instante NN. principali live, &c.

NN. Notarius.

Hora intimata ducuntur testes, à quibus iura sunt recognoscenda, in officio Notarii causæ, &

expectatur pars adversa usque ad horam sequentem pulsata, & si non comparet cum interrogatoriis, & interprete (qui raro in his casibus adhiberi solet) sit recognitio sine illis, si verò comparet, & dat interrogatoria sit recognitio cum illis, & interpretes interrogat, si adest, sin minus Notarius interrogat testes juxta interrogatoria, delato eis in primis juramento, tactis, &c. de veritate dicenda, & deinde testes recognoscunt iura, reddentes causam scientiæ.

Si verò pars non ducit testes hora intimata in officio, tunc pars adversa expectat cum interrogatoriis, & interprete (si eum adhibere vult) usque ad horam sequentem pulsata, & deinde accusat contumaciam illius, hoc modo. videlicet.

Pro NN. contra NN.

In Officio &c. NN. Procurator, & expectata hora NN. intimata, & hora NN. sequenti pulsata cum interrogatoriis, & interprete, accusavit contumaciam partis adversæ non comparentis cum testibus ad recognoscendum, recognoscique faciendum asserta iura, ideo protestatus fuit, nihil fieri, nisi de novo intimato, alias, &c.

Si hujusmodi contumacia fuit semel accusata, non est necessaria nova intimatio, si verò fuit accusata duabus vicibus immediatè sequentibus, tunc non potest procedi ad iurium recognitionem, nisi facta nova intimatio pro die, & hora certis.

Si pars nolit adhibere interpretem, potest ad libitum dare interrogatoria Notario causæ, si vult etiam absque accusatione contumaciæ, si

verò vult adhibere interpretem, potest facere in Broliardo illius inductionem ad libitum, hoc modo, videlicet.

Pro NN. contra NN.

In officio, &c. NN. Procurator, & induxit in interpretem NN. qui præsens juravit, tactis, &c. de bene, & fideliter interpretando omni &c.

Hoc tamen juramentum interpretis non est multum in usu in Tribunali A. C. & ob id, ubi non est in usu, illius omisio non vitiat, ut passim observat Praxis.

Potest equidem interpres accusare contumaciam partis adversæ, quando non comparet hora intimata, nec hora sequenti pulsata, ut supra, non secus, atque hoc potest facere causæ Procurator, vel principalis, & quæ dicta sunt de interprete, interrogatoriis, & accusatione contumaciæ observantur etiam ubicumque sunt testes super articulis examinandi, ut suo etiam loco dicitur.

Interrogatoria verò hoc, vel simili modo ad libitum dari possunt in hoc casu, videlicet.

Interrogatoria infra scripta dat, facit, exhibet & producit, Procurator, & eo nomine NN. in causa, quam habet cum NN. petens assertos testes juxta illa medio juramento tactis &c. Y antequam ad assertam recognitionem deveniatur, servatis servandis interrogari, alias protestatur de nullitate, &c.

In primis moneatur quilibet testis de qualitate, & importantia juramenti, & penis perjurii, & fiant aliæ solite monitiones.

Deinde interrogetur quilibet testis, quomodo huc accesserit ad se subijciendum examini, an sponte, vel requisitus, & si dixerit requisitus, dicat à quo, ad quid, & quibus verbis, & an semel, vel pluries, & an fuerit confessus & communicatus hoc Anno Paschate Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi, à quo, & in quo loco.

Interrogetur, an ipse testis fuerit unquam processatus, inquisitus, condemnatus, vel publice denunciatus excommunicatus, à quo iudice, in quo tribunali, & qua de causa, & an adhuc sit excommunicatus.

An fuerit unquam instructus, quomodo deponere, vel recognoscere debeat aliquas scripturas, & à quo, & quor vicibus, & an dictæ scripturæ fuerint sibi ostensæ, vel articuli, & à quo & quibus verbis.

An ipse testis sit dives, vel pauper, quid habeat in bonis, & cujus expensis vivat, & an sibi fuerit aliquid datum, promissum, vel remissum pro hujusmodi examine, & recognitione, & quid, & à quo, & an ex his speret lucrum, aut commodum, & quale, & à quo.

An sit consanguineus, vel affinis inducentis, & in quo gradu, & an sit ejus compater, amicus, intrinsecus, familiaris, debitor, vel creditor, cujus summæ, & qua de causa, vel aliquod negotium, aut quid agere habeat cum inducente.

An cognoscat NN. qua occasione, in quo loco, & à quo tempore citra, cujus ætatis, staturæ, ac professionis sit, & an viderit illum scribere, & quor vicibus, in quibus locis, & temporibus, & quibus præsentibus, & an ejus character sit

fit magnus, vel parvus, & ejus manus possit firmari.

7 An viderit aliquas scripturas manu dicti NN. scriptas, & quas, quot vicibus, in quibus locis & temporibus, & qua occasione, & quomodo cognoverit illas esse scriptas manu dicti NN.

8 An viderit unquam Sigillum NN. quæ insignia in eo existant, an in eo sint literæ, & quæ, & an viderit dictum sigillum imprimi, vel impressum, in qua materia, quot vicibus, in quo loco, & qua occasione, & quomodo hoc sciat.

Hæc sunt interrogatoria generalia, sicque formanda sunt alia specialia interrogatoria juxta subjectam materiam, de qua agitur, quibus finitis additur.

Super aliis suppleat diligencia examinitoris, cui datur facultas addendi, & minuendi, & nova interrogatoria faciendi, quatenus opus &c.

9 Hæc recognitio jurium cum interrogatoriis raro fit in Tribunali A. C. quia raro opponitur & à parte desideratur; si tamen opponeretur,

10 nihil fieri nisi juribus recognitis cum interrogatoriis, ut supra, illa essent omnino necessaria, alias recognitio esset nullius momenti, si verò opponeretur simpliciter, nihil fieri nisi recognitis juribus, & nihil diceretur de interrogatoriis, posset fieri recognitio sine illis, & scribi à tergo jurium à Notario hoc modo videlicet.

11 Die N. Mensis N. Anno N. Dominus NN. constitutus coram, &c. medio juramento, tactis, &c. recognovit manum, literas, & personas, ac sigillum NN. retrospectorum in forma omni &c.

Die, mense, anno NNN. Dominus NN. constitutus &c. medio juramento, tactis &c. recognovit manus, literas, et personas, ac sigillum retrospectorum NN. in forma, omni etc.

Hic obiter observandum est, quod in citatione ad dicendum contra jura, apponitur illud verbum committi, quod importat commissio- nem Notario causæ juramenti receptionis, et examinis testium examinandum in recogniti- one jurium.

12 Frequenter autem accidit, ut producat in actis Apoca, aut alia scriptura manu debitoris vel adversarii scripta, et tunc citatur debitor adversarius, vel ejus procurator ad recognoscendum manum hoc modo, videlicet.

A. C. Met.

13 Citetur NN. exadverso principalis ad recognoscendum manum suam in juribus in actis productis appositam, alias videndum pronun- ciari haberi pro recognita ad p. d. instante NN. principali sive etc.

NN. Notarius.

14 Si verò citandus sit procurator, ex quo prin- cipalis est extra curiam, sed citatus in partibus mediante citatione impressa, aut alia simili sit citatio hoc modo, videlicet.

A. C. Met.

15 Citetur NN. exadverso procurator NN. ex- Z adverso principalis ad recognoscendum Z. ma- num d. sui principalis in juribus in actis produ- ctis appositam, alias videndum pronunciar ha-

beri pro recognita ad p. d. instante NN. prin- cipali, sive etc.

NN. Notarius.

Executa, et reproducta citatione, obtinetur Decretum à judice, videlicet.

NN. Procurator petit, et obtinuit ut supra, nisi ad p. d. cum intimatione omni etc.

Deinde fit intimatio hoc modo, videlicet.

N. C. Met.

16 Intimatur NN. exadverso principali, vel NN. exadverso Procuratori NN. exadverso prin- cipalis, qualiter Dominus pronuntiavit manum suam vel (d. sui principalis) haberi pro reco- gnita, et alias prout in actis, instante. NN. prin- cipali, sive etc.

NN. Notarius.

17 Si pars fatetur manum suam, proceditur ad ulteriora, si verò tacet, pariter vigore dicti de- creti proceditur ad ulteriora, elapsa prima die juridica post executam intimationem, nisi pars aliquid relevans deducat; si verò pars negat manum juramento, prout, si neget, jurare tene- tur, necesse est, illam per testes recognoscendam curare, ut supra dictum est de aliorum jurium recognitione.

Scripturis denique recognitis proceditur ad ulteriora, ut suo loco dicitur.

Observationes.

40 bservandum circa præmissa, quòd citatio ad declarandum, an velit stare simplici copiae, aut non est necessaria, aut sit potius ex urbanitate, quam ex necessitate: nam aut debitor non est constitutus in mora, & non tenetur ad expensas factas in reas-

41 sumendo instrumentum in publicam formam. Bald. in l. non ignorat. n. 3. C. de fruct. & lit. exp. Luc. Pet. in Prax. lib. 9. c. 1. n. 43. & per conse-

42 quens isto casu citatio est frustratoria, aut de- bitor est constitutus in mora, & tunc tenetur ad hujusmodi expensas, absque dicta interpel- latione. Bald. in l. eo §. super vers. unde colli-

43 gunt C. de usur. Lanfr. in Prax. tit. de expen- sis num. 28. Galles. de oblig. Camer. quest. 27. num. 23. ac proinde citatio ad declarandum fit hoc casu ex mera urbanitate ad parcen-

44 dum sumptibus, Salust. Tib. in prax. lib. 2. cap. 44. n. 6.

B Citatio debet continere diem certum, alias non valet. Maran. in prax. tit. de Cit. num. 20. Sed

45 si citatio fit facta sine die, sustinetur, & cita- tus tenetur congruo tempore comparere, Spec. de citat. §. sequatur num. 20. Abb. in l. cum parati

num. 6. & ibi adden. lit. A. Anchar. num. 4. Card. n. 2. in fin. de appel. Innoc. in cap. fin. in prin. quib. Marr. accus. poss. Mili in repert. in ver. Citatio valet

sine die Auf. ad Capell. Tolos. decis. 302. in fin. Boer. dec. 345. vers. in contrarium sub n. 2. & hæc est communis, & magis communis DD. opinio

de qua testatur Felin. in c. consuetud. n. 5. vers. sed tenendo communem, de off. Deleg. Alex. in l. liber homo §. decem. n. 5. ff. de verb. oblig. Grayac. ad

46 Vestr. lib. 4. cap. 2. n. 13.

47 Ex quo inferitur, quòd citatio fit sine die susti- netur pro prima die juridica, Boccac. de remis. 6. 19.

1. 10. n. 68. Card. Put. dec. 29. de Ind. secun. nov. impress. idem Put. dec. 2. 1. 2. lib. 2. ubi loquitur de Citatione ad Sententiam, Card. Seraph. dec. 857. n. 23. Card. Mant. dec. 8. nu. 3. & dec. 155. n. 2. Rot. dec. 486. n. 7. in fin. ubi loquitur de citatione ad sententiam, par. 2. recent. & dec. 663. n. 8. in fin. par. 4. recent.
- 46 Et licet citatio ꝑ debeat continere diem, & horam certam, alias sit nulla, arg. l. aut qui aliter §. 1. ff. quod vi aut clam. Hoc tamen non negatur, procedit enim in citatione inducente perpetuam servitutem pro singulis diebus, & horis, ubi ageretur de illa sustinenda per octo, aut decem dies, aut ultra; sed dicitur, quod citatio facta sine die intelligitur facta pro prima die, quæ licet sit omissa, tamen tacite inest, & sic continet diem certam; aut ergo agitur de citatione
- 47 generali, & vaga pro singulis diebus, & horis, & de illa sustinenda pro prima, aut etiam secunda die juridica, & sustinetur, Martin. And. decis. 65. n. 7. Rot. dec. 52. num. 8. par. 3. recent. ubi quod ita fuit sæpe resolutum, late Beltramin. ad Gregor. dec. 7. n. 6. Aut agitur de illa sustinenda pro quinque diebus, & non sustinetur Mar.
- 48 Andr. d. dec. 65. n. 7. Aut citatio ꝑ est facta pro prima, & octo diebus sequentibus, vel alias cum continuatione dierum, & si terminus fuit servatus prima die juridica, sustinetur pro illa die non pro aliis. Put. dec. 152. lib. 2. Rot. decis. 571. n. 2. par. 4. rec. & loquuntur de citatione ad sententiam; aliquando verò sustinetur per duos dies immediate sequentes post illius executionem, Burat. dec. 727. n. 1. & 2. ubi pariter loquitur de citatione ad sententiam, & etiam sustineretur per tres aut quatuor dies, præsertim si daretur magnus fumus styli tribunalis, in quo lata esset sententia, ut fuit resolutum in Licen. Domus 10. Martii 1621. coram bon. mem. D. Cocchino Decano; ad sex ꝑ autem dies non sustinetur & in his terminis proceditur, Caval. dec. 376. n. 6. in fin. Nec etiam sustineretur regulariter ultra dictos dies, quia esset nimis generalis, & vaga, & induceret perpetuam servitutem, & in his terminis procedit, Boccat. de Remiss. cap. 10. n. 68. vers. citatio vero, & n. 71. vers. & si non habet, Put. decis. 258. n. 5. lib. 1. Mod. dec. 4. n. 3. de rest. & alii relati per Andr. d. decis. 65. num. 7. Burat. decis. 164. num. 11. cum similibus, aut
- 51 agitur de citatione ad videndum jurare ꝑ testes pro singulis diebus, & horis; tunc aut est præfixus certus terminus probatorius, & citatio sustinetur ex Praxi pro integro termino probatorio, quia cum certus terminus probatorius sit præfixus, illa non inducit perpetuam servitutem, & sic cessat absurdum, Rot. dec. 557. n. 4. par. 4. recent. late Beltramin. ad Greg. d. dec.
- 52 71. n. 6. vers. item sustinetur, aut huiusmodi ꝑ terminus non est præfixus, & citatio sustinetur pro duobus diebus immediate sequentibus post illius executionem, Rot. dec. 307. n. 9. p. 1. recent. cum alii supra allegatis, Aut citatio est facta sine die, & tunc Citatus tenetur comparere quamprimum cōmodè potest & citatio sustinetur pro prima die juridica, a qua opinione ꝑ cum ex præallegatis sit magis communis, non est in consulendo, & judicando recedendum, Ant.
- Mar. Coras. de commun. utriusque DD. opin. in præfat. n. 38. & tit. 9. n. 3. præsertim cum ita sæpius fuerit à Rota Romana decisum; nam sola decisio Rotæ Romanæ habet vim communis opinionis, Cavall. in tract. de com. opin. Grav. ad Vestr. in Prax. lib. 6. c. 1. n. 14. Gratian. discip. 104. n. 56. quos refert, & sequitur Maribef. de Rot. Roman. ante tract. de Commis. par. 1. secun. nov. impress. vers. quare non mirum, & hic non una sed plures adfunt Rotæ Romanæ decisiones antiquæ, & modernæ, videlicet Putei, Seraphini, Mantice, & aliorum.
- 55 Et satis ꝑ quidem in citatione sine die, dies expressa dici potest, dum satis expressum dicitur, quod ab expressis resultat, & sequitur, l. si ita §. qui sitio ff. de bon. poss. secund. tabul. Dec. conf. 68. n. 3. Ruin. conf. 132. n. 4. lib. 2. Pari. conf. 44. n. 4. lib. 1. Rot. dec. 62. n. 4. par. 2. recent. quoniam expressio eorum qui tacite insunt, nihil operatur, l. 3. ff. de leg. 1. l. quæ dubitationis ff. de reg. jur. l. aliquando ff. de cond. & demonf. Duen. reg. 285. par. 1. Ripa in l. hæc verba n. 36. ff. de leg. 1. Rot. dec. 377. n. 3. par. 2. recent. in his terminis clare dixit Bald. in l. circa n. 1. vers. ista secunda ratio ff. de hered. instit. quod ꝑ citatio dicitur habere certum terminum, licet iudex non exprimat, quia inest tacitum arbitrio boni viri.
- 58 Quæ multo magis procedunt ꝑ in citatione personali, Boer. d. dec. 235. n. 3. quia etiam si in forma citationis à jure tradita, aut in modo citandi fuerit erratum, si tamen pervenit citatio ad notitiam citati ab ea ligatur, ac si citatio fuisset legitime executæ, Roman. conf. 410. n. 2. Vant. de null. tit. qual. sent. vel Process. rep. n. 122.
- 59 Quo ꝑ verò ad horam valet pariter citatio sine hora, quia tacite inest, & intelligitur pro hora juris, Canon. in c. consilium. de off. Deleg. Innoc. in c. cum nobis n. 4. & ibi Adde. lit. A. Io. And. n. 32. Abb. n. 2. 1. & ibi Adde. lit. A. de elect. Alex. in l. liber homo §. decem n. 6. de verb. oblig. Vant. de null. ex de sect. citat. n. 71. & seqq. Marant. in prax. tit. de citat. n. 66. Boer. d. decis. 235. n. 2. vers. idem est in hora.
- C Citationes executæ domi dimissa copia sunt
- 60 de jure validæ, l. si se oportet. §. qui autem ff. de execu. Tur. Adde. ad Mattesli. singul. 132. n. 1. sed hoc procedit, quando fuit facta prima citatio personalis, Adde. ad Mattesli. ubi sup. n. 2. Grav. ad Vestr. lib. 5. c. 13. n. 12. & seq. ubi declarat Rot. dec. 1. de dol. & contum. in nov. vel quando fuit facta diligentia de exequendo primam citationem personaliter, & citandus non potuit reperiri, Adde. ad Vestr. lib. 5. c. 13. n. 11. & seqq. Borell. in Summ. tit. de citat. n. 22.
- 61 Caterum ꝑ ubi agitur de obligatione Camerali usque ad quamcumque summam, aut alia causa secuta 20. non excedente coram A. C. omnes citationes de stylo tribunalis exequuntur domi dimissa copia, Sal. Tib. in prax. lib. 1. c. 51. n. 1. Debet autem exequi citatio domi solitæ habitationis, l. 4. §. Prator ff. de damn. infect. Cuman. conf. 14. col. 1. vers. quod autem non fuerit, Borell. in d. tit. de Citat. n. 23. & quidem domi solitæ habitationis de tempore executæ citationis Corn. conf. 52. n. 7. lib. 3. cum aliis allegatis per Rot. in Tuden. præstimonij Luna 8. Novemb.

- bris 1593. coram bo. me. Penia. Verall. decif. 117. n. 2. par. 1. Borell. in d. tit. de citat. n. 23. nisi quis esset
- 63 † Vagabundus, & nesciret ubi habitaret, nam tunc sufficeret illum citare domi ejus ultimæ habitationis, ut fuit dictum in d. Tuden. præ-
- 64 Simonij coram Penia. alias autem † Citatio executæ domi, in qua quis eo tempore non habitabat, est omnino nulla, l. 1. §. domum, ff. de l. b. agnosc. Gabr. conf. 52. n. 16. lib. 1. Vant. de null. def. citat. n. 11. Fenzon. ad Stat. Urb. lib. 1. c. 51. n. 11. Coccin. dec. 74. n. 2. Andr. dec. 1. n. 8. quinimodò et-
- 65 iam executæ domi † solita habitationis absque copiæ dimissione non arctat. Bar. dec. 186. n. 11
- 66 In causis autem Commissariis, etiam coram A. C. citationes debent exequi personaliter, alias sunt nullæ, Vant. de null. def. cit. n. 83. & seqq. quem sequitur Rot. decif. 495. n. 3. par. 3. recent. Et licet in causis executivis, & aliis coram A. C. introductis per supervenientiam commissi-
sionis non alteretur processus, nihilominus, nisi in commissione fuerit data facultas procedendi singulis diebus, & horis in honorem Dei non feriatis, citationes sunt personaliter exequen-
dæ, & quidem pro diebus Lunæ, Mercurii, & Veneris prout in causis Commissariis; at si in commissione fuerit data facultas procedendi
- 67 juxta ordinarias A. C. facultates, non solum singulis diebus in honorem Dei non feriatis, sed etiam domi, dimissa copia, citandi facultas cen-
seretur concessa, prima tamen citatio ad dicendum contra commissionem debet nihilo-
minus esse personalis, ut possit alius tradit Sal. Tib. d. lib. 1. c. 51. n. 3. & seqq.
- 68 Debet fieri citatio una die pro alia domi di-
missa copia, sed personaliter potest quis citari ad hodie per totam audientiam, Put. dec. 178. lib. 1. Sal. Tib. d. lib. 1. c. 27. n. 1. & c. 51. n. 12. alias ci-
tatio habens terminum breviorum, domi di-
missa copia, indiscreta est, & nulla, l. aut qui
aliter §. 1. ff. quod vi aut clam, Vestr. in Praxi lib. 4. c. 62. & ibi Adden. n. 10. Vant. de null. def. citat. n. 67. Cassador. dec. 6. num. 3. de Dol. & Contum. Crescent. decif. 6. eod. tit. Put. decif. 150. n. 2. lib. 3. vel si est personalis præbet materiam appellan-
di, Put. dec. 150. n. 2. vers. non obstat, si autem
- 69 † esset periculum allatura, prout in inhibitioni-
bus, posset etiam quis citari ad statim, prout passim servatur in A. C. & aliis Urbis tribuna-
libus.
- D Non sufficit fuisse executam citationem, nisi
- 70 fuerit in tempore producta, alias actus esset nullus, Bart. in l. si finita §. Julianus n. 18. ff. de dam. infect. Bald. in l. multum in fin. ff. de cond. & demonst. cum alijs allegatis per Rot. in Ravennina, seu imolen. honorum 19. Junij 1595. coram bo. mem. Litta. & in Tiburtina affrancationis 15. Ja-
nuarii 1593. coram bo. m. Orano.
- 71 Creditur Nuncio asserenti se citasse aliquem domi dimissa copia, l. as. in l. nec u. est fin. n. 10. ff. de acquir. hered. Feder. de Sen. conf. 142. n. 3. vers. non obstat relatio, prout etiam creditur ei-
dem attestanti se citasse, vel intimasse persona-
liter cum dimissione copiæ in manibus citati
Rot. in Cortonen. Plebania 27. Junij 1635. coram
72 bo. mem. Moymuno, quia regulariter † in spe-
ctantibus ad ejus officium statuitur ejus relatio
- mi, DD. in l. 1. ff. de in l. ius voc. Bart. in l. 1. §. cura
carnu ff. de off. Praef. Urb. Rot. dec. 15. n. 1. lib. 1. par.
3. divers. & in dependentibus, & connexis Put.
dec. 187. lib. 3. Verat. dec. 166. par. 2.
- 73 Creditur etiam Notario attestanti de rela-
tione executionis citationis. Jacob. de Aren.
quem sequitur Cyn. in l. si quis Decurio n. 4. vers.
sed juxta hoc moveo, & ibi Alber. post med. vers.
item querit si Tabellio, Salic. n. 5. vers. & secundum
prædicta C. ad l. Cornel. de Fals. etiam sine testibus,
- 74 quia acta, † quæ fiunt in figura judicii, iudice
pro tribunali sedente scripta à Notario publi-
co, etiam sine testibus, probant, l. sancimus. & l.
omnium C. de testam. l. in donationibus, C. de Donat.
& ibi Alber. n. 2. ubi de communi Mandos. ad Lup.
alleg. 81. n. 3. ubi de communi, Rot. dec. 15. n. 1. lib.
1. par. 3. divers. Cavaler. dec. 28. n. 3. Greg. dec.
453. n. 6.
- 75 Executio tamen citationis facta à Notario
etiam si fuerit ei commissa, non probat sine tes-
tibus, quia Notarius non est Nuncius, Nuncio
enim creditur sine testibus propter juramentum
de fideliter exercendo officium suum, unde
cum Notarius non sit juratus, & agatur de pro-
bando gesta extra figuram judicii, in hoc illi
non creditur. Put. dec. 5. n. 2. lib. 3. Rot. dec. 624. n.
10. par. 1. recent. Ferentis, ad Bar. dec. 324. lit. A
Beltramin ad Greg. dec. 71. n. 6. lit. B. in fin.
- 76 Sed de stylo curiæ sufficit, quod cursor faciat
relationem executionis, ejus subscriptione
mediante in pede citationis, absque eo quod
compareat coram iudice, aut Notario ad refe-
rendum, licet etiam de stylo in manualibus, &
registris extendatur NN. Cursor retulit co-
ram A. C. sive NN. ejus Locumtenente
mihî notario &c. Sal. Tib. in Praxi lib. 1. c. 27. n. 1.
& ita passim observatur.
- E Sententia † conditionalis regulariter non
valet, quia litteræ de præsentî non determinat,
l. non quemadmodum, ff. de jud. Gabr. conel. 1. de
sent. lib. 2. In hac tamen conclusione DD. mul-
tipliciter distinguunt, & signanter inter condi-
tionem de præterito, aut de præsentî, quibus ca-
sibus valet, & conditionem de futuro, quo casu
regulariter non valet, ut latè per Vant. de nullis.
Process. n. 107. & seqq.
- 78 In curia nihilominus omnia fere decreta etia-
m definitiva, passim fiunt per iudicem cum
conditione, nisi ad primam diem, vel nisi infra
tres, aut alia simili conditione arbitrio iudicis,
& secundum facti contingentias, & nisi infra
illud tempus pars solverit, aut quid relevans
deduxerit, aut apposuerit, Decretum remanet
firmum: qui quidem stylus, cum quotidie ob-
servetur, & passim in omnibus curiæ tribuna-
libus fuerit ab omnibus receptus spatio tantæ
temporis, cujus in contrarium memoria non
extat, est per consequens legitime præscriptus
etiam si esset contra ius. Craver conf. 201. n. 19.
& seqq. Rebuff. de consuet. & usa, & styl. art. 2.
glos. 13. n. 16. Marches. var. res. lib. 2. c. 100. n. 20.
Fenzon ad Stat. Urb. lib. 1. c. 75. n. 34. Gramat.
decif. 64. n. 18. & seqq. & quod stylus † præscri-
ptus, quod sententia sit in pendentî, valeat, &
sit servandus tradit, Crav. d. conf. 201. n. 1. Ange.
conf. 114. quodam, in fin. Marc. Ant. Cur. Insti.
Caus.

- 80 *Gen. lib. 1. tit. de Styl. n. 35. eoque magis quia ad Stylipræscriptionem ¶ sufficiunt decem anni, Alex. conf. 36. in fin. lib. 2. Rebus. d. art. 2. glos. 13. n. 11. Gratian. decis. 237. n. 25. March. d. c. Borel. in Summ. dec. tit. de Consuet. & Styl. n. 111. prout in præscriptione consuetudinis, Barr. in repet. l. de quibus n. 14. ff. de leg. Maref. d. c. 100. n. 24. licet de jure Canonico circa temporalia requiruntur quadraginta anni, Barr. in rep. d. l. de quibus n. 14. Maref. d. c. 100. n. 30. Buratt. dec. 19. n. 7. cum aliis allegatis per Ferentil. ad Baratt. dec. 3. n. 15. vers. sed contra.*
- 82 Stylus autem sic præscriptus est servandus, siue respiciat ordinatoria, siue decisoria iudicii, *Afflic. d. 79. n. 4. Borel. in d. tit. de Consuet. n. 108. Gratian. d. decis. 237. n. 18 & n. 20.*
- 83 Prout etiam servandus est, quando devenit in notitiam totius populi, aut majoris partis illius; nam tunc habet vim consuetudinis, *Crau. de Antiq. temp. par. 4. n. 10. vers. 2. intellige Sal. Tib. lib. 1. c. 1. n. 12. & seq. Gratian. d. decis. 237. n. 24. Ubi autem posset constare de tacito consensu populi absque tempore, & actum frequentia, solus consensus populi sufficeret, quia tempus, & actum frequentia requiruntur tantum ad probationem, Marches. d. lib. 1. c. 100. n. 18. & seqq.*
- 85 Stylus respiciens ordinem iudicii probatur ex attestacionibus extrajudicialibus Notariorum, & curialium, *Ro. dec. 704. n. 6. par. 1. recen. Cavalier. dec. 497. n. 6. Greg. dec. 484. n. 5. & ibi Beltram. in n. 8. Buratt. dec. 124. n. 15. & dec. 217. n. 3. & dec. 690. n. 16. & potest iudex de illo se*
- 86 *extrajudicialiter informare, Beltram. ad Greg. d. dec. 484. n. 8. Buratt. d. decis. 124. n. 15. & ibi Ferentil. n. 32.*
- 87 Respicens verò decisoria est ¶ concludenter, & foriniter probandus, *Beltram. ad Greg. d. dec. 484. n. 8. Buratt. dec. 735. n. 9. latè Ferentil. ad Buratt. d. dec. 124. n. 33.*
- 88 Dicitur autem respicere ordinatoria, quando respicit processum, & ordinem actitandi, & procedendi, *Crau. de Antiq. temp. par. 4. n. 18. vers. 3. intellige. Decisoria verò dicitur quando respicit causam, & litem decisionem, & ejus vigore iudicium est finitum, & pender ab eo victoria causæ, Buratt. dec. 735. n. 7. & 8.*
- 90 Licet autem stylus præscriptus, vel à populo approbatus habet vim consuetudinis. & legis, hoc tamen procedit in eo stylo, qui fuit semper firmus, & certus, non autem in eo, qui fuit modo albus, modo niger, *Sal. Tib. d. lib. 1. c. 1. nu. 13. Marches. de comm. app. in cur. par. 1. c. 5. n. 341. fol. 228. secun. nov. impress. Fenzon. ad Stat. Vrb. d. lib. 1. c. 75. n. 37.*
- 91 Ceterum stylus ¶ contra jus non est servandus, nisi ut supra sit præscriptus, vel à populo approbatus, *Crau. de Ant. temp. d. par. 4. n. 18. cum alia præ alleg. vel nisi fuerit inductus à principe, aut iudice habente facultatem legis condendæ, Crau. ubi supra. n. 18. Rebus. d. art. 2. glos. 13. n. 16. Card. Tusc. in verb. Stylus concl. 792. n. 1. & n. 3. & 11. Gratian. d. dec. 237. n. 21. vel nisi respiceret solum ordinem, & processum causarum, quasi tunc agatur de modico præjudicio, Card. Tusc. d. concl. 792. n. 3. Gratian. d. dec. 237. n. 20.*
- 92 Iudices verò, & Magistratus inferiores de per se non possunt inducere stylum contra jus, quia non habent facultatem legis condendæ, *Dec. in Rub. de consuet. n. 15. & seq. Rebus. d. glos. 13. n. 16. Card. Tusc. d. Concl. 792. n. 1. & seq. Gratian. d. decis. 237. n. 21. & seq. & ob id cessante præscriptione, aut consensu populi necesse*
- 93 *est quod hoc casu fuerit ita obtentum in contradictorio iudicio parte opponente, & iudicatum, Fenzon. ad Stat. Vrb. d. c. 75. n. 3. Cocin. dec. 182. n. 3. & 5. alias ad sui essentiam stylus non requirit, quod ita fuerit in contradictorio obtentum, Crau. d. conf. 101. n. 22. Cucc. conf. Can. d. lib. 1. tit. de styl. n. 17. Borel. d. tit. de Consuet. & Stil. n. 6. Gratian. d. dec. 237. num. 19. Sed bene*
- 94 *iudices inferiores possunt inducere stylum in iis, quæ non sunt contra jus, quinimò & in ordinatoriis, licet sint contra jus, quia tunc agitur de modico præjudicio, Crau. de Antiq. temp. d. par. 4. n. 18. vers. 3. intellige. Card. Tusc. d. concl. 792. n. 9. & stylus, qui non est contra jus non requirit tempus, prout nec quando inducitur ab habente facultatem legis condendæ, prout est Princeps, & Iudex superior, Rebus. d. glos. 13. num. 16.*
- 96 Differt stylus à consuetudine, quia consuetudo est id, quod respicit æquitatem, vel iniquitatem, iustum, vel iniustum in rebus gerendis, ut post alios, quos allegat tradit *Marescotti. lib. 2. c. 100. n. 21. Stylus verò est consuetudo iudicialia continens ordinem, & seriem rerum gerendarum, cap. quàm gravi de crim. fals. Card. Tusc. d. concl. 792. n. 7. Marescotti. qui de communitate*
- 97 *statut d. c. 100. n. 21. potest tamen stylus respicere etiam extrajudicialia, Card. Tusc. ubi supra num. 12.*
- F Consueverunt practici apponere in intimatione illa verba, & alias prout in actis, quæ faciunt omnes defectus intimationis, si forte in ea omnia in decreto contenta non sint expressa, vel aliqua sint male expressa, tunc enim tenetur ille, cui facta est intimatio, ¶ videre decretum in actis, alias non potest se excusare, quod sibi non fuerint intimata omnia in decreto contenta, vel male fuerint intimata, & ob id valde utile est, in intimationibus huiusmodi verba apponere ad illarum defectus tollendos;stant enim augmentativè, & intelliguntur omnia in intimationibus contenta secundum acta, ad quæ habent relationem, iuxta tradita per *Dec. conf. 63. n. 6. Rot. dec. 33. num. 7. p. 1. recent.*
- G Ad hoc ut terminus in decreto, seu sententia assignatus currat, necesse est, quod intimatio fuerit legitime executæ, & in actis reproducta, ut iudex de ista certus sit, *Buratt. dec. 124. n. 23. alias iudex ad ulteriora ¶ procedere non potest, & si procederet, omnia acta subsequenteria essent nulla, Tanis. decis. 108. Buratt. decis. 24. n. 22. & seq. Greg. dec. 31. n. 8. Rot. in Faventina seu Imolen. bonorum 25. Inn. 1593. coram bo. me. Lieta, & in Cortonen. Plebania 1. Iulij 1633. coram R. P. D. Ghulerio, qui quidem defectus est insanaabilis, etiam stante clausula, arbitrio Rotæ, Cavalier. dec. 1. c. 486. n. 1. Buratt. dec. 291. & ibi Ferentil. lit. A.*

Nec

102 Nec quicquam relevat, † si postea doceatur illam fuisse executam, quia debuit de ea constare in Actis ex lectura Processus facti ante expeditionem Actus, *Rot. in d. Faventina, seu Imolen. bonorum* 19. Ian. 1595. *coram bon. mem. Litta.*

103 Si tamen fuerit † in Officio, in quo causa agitur in tempore reproducta, sustinetur, licet in ea fuerit erroneè appositum nomen alterius Notarii, *Buratt. decis. 675. nu. 4.* non tamen est facienda † ei de necessitate intimatio, qui aliquid scire tenetur, *Cavaler. decis. 3. n. 1.* præsumeretur

104 nihilominus † ex comparitione Partis intimatæ executæ, *Buratt. decis. 887. n. 7.* non secus, ac si sumatur executæ citatio ex comparitione citati, *Rot. decis. 99. n. 2. par. 2. recent.* Et ex comparitione Procuratoris ad causam, *Greg. decis. 27. n. 4.* & ibi *Beltramin. n. 12.* & *segg.* etiam si Pars comparuisset post terminum, ex quo remanent salvæ exceptiones. † Quod tamen non procederet, ubi ageretur de sustinenda citatione ad sententiam, quia cum eo casu agatur de præiudicio irreparabili, comparitio post terminum nihil relevaret, *ut per Ferentill. ad Buratt. decis. 727. n. 13. & segg.* per consequens † etiam intimationis defectus sanaretur ex comparitione facta re integra, antequam damnum emergeret; ex comparitione enim oritur notitia citationis, vel intimationis, *Rot. decis. 448. num. 4. par. 2. recent.* & *Decreti facti Cavaler. decis. 486. num. 2. Buratt. d. decis. 729. & ibi Ferentill. nu. 9.*

109 qui licet loquantur de citatione, tamen cum militet eadem ratio, potest in his procedi à simili, ut fecit *Rot. in d. Faventina, seu Imolen. bonorum* 19. Ian. 1595. *coram bon. mem. Litta.*

H Citatio est necessaria in unoquoque actu præiudiciali, *l. de unoquoque ff. de re iud. l. nam ita divus ff. de adop. Gab. de Citat. concl. 1. Cavaler. decis. 564. n. 3.* & est de iure divino *Genes. c. 3. num. 10. Glof. in Clem. sap. in verbo defensionis, de verb. sig.*

111 *Rot. apud Post. de Manut. decis. 285. n. 1.* & de † Jure naturali, *Vestr. in Prax. lib. 5. c. 13. n. 7. Cavaler. decis. 53. n. 1. & 2.* & illius † defectus est insanabilis, *Gravat. ad Vestr. lib. 3. c. 2. n. 22. & 23.* etiam stante clausula arbitrio, *Greg. decis. 416. n. 1. & 2. Rot. decis. 312. n. 2. p. 4. recent. Cavaler. decis. 359. n. 6.*

113 Præfens tamen in iudicio non est de necessitate citandus, *Lanfr. in Prax. tit. de Citat. nu. 3. Maran. de ord. iud. tit. de Citat. n. 13. Vant. de nul. decis. cit. n. 17. Gravat. ad Vestr. lib. 5. c. 13. n. 9. Cavaler. decis. 117. n. 1.* quia præfentia Partis † supplet defectum citationis ad actum, *Cesar. de Gras. decis. 2. n. 7. in fin. de reb. Eccl. non alien. Rot. decis. 406. n. 1. par. 5. recent.* dummodo citatio non requiratur pro forma, *Gab. de citat. concl. 1. n. 414.* & Pars sit præfens ad illum finem, non autem casualiter, † vel ad alium effectum, quia non haberetur pro præfente, maxime si diceret se non esse instructum pro defensione causæ, *Buratt. in c. 1. nu. 10. & 27. de iud. Mil. in repert. in verbo citari, non debet, Gab. de Citat. concl. 1. n. 412.*

116 & seg. sufficit etiam præfentia † Procuratoris, dummodo sit præfens ad illum finem, aliàs secus, *Beltram. ad Greg. decis. 576. n. 15.* ubi quod hoc admittit, *Rot. in Ferrarien. decimarum* 12. Dec. embri 1614. *coram bon. me. Pirovano postea*

117 *Decano, præfentia † autem probatur, vel ex attestacione Notarii, qui statim sententiam intimavit, vel ex appellacione statim interposita, Beltram. ad Greg. decis. 576. n. 16. Cavaler. decis. 486. n. 2.*

118 Jura † in Actis exhibita, non citata Parte ad dicendum contra regulariter non probant, nec iudex potest illorum vigore procedere, quia non sunt de Actis, *Sal. Tib. in Prax. lib. 3. c. 15. n. 4. in fin. Cavaler. decis. 433. n. 1. Coccin. decis. 100. n. 4. Greg. decis. 300. n. 3. & ibi Beltram. n. 4. Buratt. decis. 134. n. 9. & ibi Ferentill. n. 14.* & quod non est de Actis, † dicitur extra mundum, *Beltram. ad Greg. decis. 224. n. 6.*

120 Si tamen † instrumentum est rogatum in officio Notarii causæ, non est necesse citare Partem ad dicendum contra; sed sufficit citare ad solvendum juxta formam instrumenti in Actis rogati, ut in formula citationis, quæ infra suo loco ponetur, & ita observat Praxis.

121 Contrarium videtur tenere *Greg. decis. 508. n. 6.* ubi quod est necessaria repetitio instrumenti in Actis rogati citata Parte ad dicendum contra, ut sit de Actis, & ibi tradit *Beltram. num. 14.* quod idem tenuit *Rot. in Roman. Salviani* 25. Maii 1616. *coram Card. Cavale* 103. sed subdit, quod in casu decisionis *Cavaler* 1 agebatur in Salviano contra tertium possessorem, unde tacite videtur sentire *Cavalerius* contrarium, si instrumentum fuisset celebratum cum eadem persona, contra quam ageretur, præsertim via executiva.

Hæc decisio *Cavalerii* non reperitur impressa inter ceteras illius decisiones, sed bene reperitur impressa secunda decisio in eadem causa facta, quæ est decisio 433. Decisio verò *Gregorii* præfata loquitur in iudicio ordinario, non autem in executivo, in quo citatur ad solvendum juxta formam instrumenti in Actis rogati juxta notoriam Praxim, quo casu satis dicitur instrumentum repetitum ut supra citata Parte, ut sit de Actis, & sic tam *decis. Cavaler. quam decis. Gregor.* loquuntur extra terminos casus nostri, & quando nullo modo fuit facta citata Parte instrumenti repetitio.

122 Nec etiam est necessaria citatio † ad dicendum contra, quando pars adversa usa fuit actis exhibitis, licet præfens, non est citandus, ut per *Adden. ad Rot. decis. 1. de fid. instrum. in no. Coccin. decis. 404. n. 5. Ferentill. ad Buratt. d. decis. 134. n. 14.* & comparitio tollit defectum citationis etiam nulliter executæ, *Rot. decis. 42. n. 2. par. 2. recent. Beltram. ad Greg. decis. 27. nu. 9. & segg. Coccin. decis. 216. n. 26.* cum alii superius allegati, ergo & citationis nullo modo executæ, quia paria † sunt non esse, & malè & nulliter esse, *l. 1. §. pen. ff. quod cuiusq. univ. nom. C. 2. de trans. Pral. Clem. 1. de imm. in. Eccl. Vant. de null. quoties, & intra quod tempus n. 16. & segg.* quod maxime videtur procedere, si Pars sit præfens, † & non contradicat, *Coccin. d. decis. 404. n. 5.* licet sit præfens, vel compareat opponendo generalitè contra; vel alias ad eundem finem sit præfens vel compareat, aliàs secus ex supra allegatis, multo minus potest allegare defectum citationis, † si non solum fuit præfens

- vel comparuit, sed etiam Actis usa est, quo casu censetur illa approbasse, *Rot. decif. 2. de fid. instrum. in nov. Cavalier. decif. 26. n. 4.* præsertim si iura repetit, & allegavit in Actis in sui favorem, quia efficit illa communia, etiam si antea non fuissent, *Bald. conf. 323. num. 1. vers. tamen ex tali scriptura, & vers. scilicet lib. 4. & conf. 119. n. 3. vers. item dum sententia lib. 2. Anchar. conf. 208. n. 11. vers. prædictis omnibus, & vers. si enim. Rom. conf. 433. n. 11.*
- L** Recognitio iurium in notoriis iudici, ut sunt
- 127 Bullæ plumbeæ, annuli piscatoris, Sigilli Cameræ, & Penitentiariæ, Registri Bullarum, & supplicationum, & huiusmodi non est necessaria, *Sal. Tib. in prax. lib. 1. c. 39. n. 13.* nec in aliis, quæ sunt satis nota, *Cavalier. decif. 142. n. 8.* prout neque etiam est necessaria in instrumentis antiquissimis, *Rot. decif. 52. & decif. 54. par. 1. divers. nec etiam in antiquis, prout in instrumento 89. annorum tradit Put. decif. 359. n. 6. lib. 2. & de Instrumento 80. & 100. annorum, idem Put. decif. 151. lib. 1. & de fid. instrum. decif. 12. & de instrumento 70. annorum, Rot. in Parmen. status. 25. Junij 1590. coram Seraph. decif. 928. Caputag. decif. 5. par. 3. ubi quod in omnem eventum, sufficit levis recognitio, Cavalier. decif. 518. n. 4. Beltram. ad Greg. decif. 3. n. 8.*
- 130 Sed hoc non procedit in antiquissimis ultra centum annos, quia in eis aliqua recognitio necessaria non est, *Rot. d. decif. 52. & d. decif. 54. par. 1. divers. Cavalier. d. decif. 518. n. 1. & decif. 625. n. 1. Greg. decif. 3. n. 2. & ibi Beltram. n. 5. & 7. etiam si scriptura privata, Beltram. ibidem n. 6.*
- 131 Nec etiam est necessaria aliqua recognitio iurium parte non opponente, *Sal. Tib. d. l. 1. c. 34. n. 7. & l. 3. c. 15. n. 3. Gonzal. ad reg. 8. glos. 64. n. 3. & seq. n. 7. Coccin. decif. 404. n. 5. Buratt. decif. 750. n. 6. nec in scripturis allatis de longinquo, si habeant faciem publici instrumenti, Vestr. in prax. lib. 6. c. 1. n. 10. vers. & si saculas. Cavalier. decif. 142. n. 2.*
- 132 In his autem, quæ Parte opponente indigent recognitione, observandum est, quod aut agitur de recognitione instrumentorum publicorum, & præsertim de Partibus, & tunc fit recognitio per testes deponentes habere notam manuum, & se manum, literas, & personas eorum, qui scripserunt, recognoscere in forma, quod significat, ut aliquando viderint eos scribere; non tamen sit necesse, quod viderint scribere iura, & instrumenta, quæ producuntur, de quibus agitur, *Vestr. in prax. lib. 6. c. 1. n. 8. vers. nihilominus, Sal. Tib. d. c. 34. n. 5. & n. 7. vers. in recognitione autem, Rot. decif. 277. par. 3. divers. lib. 2. Mancic. decif. 79. num. 1. Achil. decif. 2. de fid. instrum.*
- 133 Fit etiam aliquando huiusmodi recognitio iurium per similitudinem, si alias testes viderint similes scripturas ab eisdem Personis conscriptas, de quo ipsi aliquo modo certi sint, verum hæc recognitio per similitudinem est valde levis, ut per Rot. in Spoletana dotis 19. Decembris. 1605. coram bo. me. Iusto, & ideo non probat, nè detur Processus in infinitum, *Dura. decif. 363. n. 4. de servit tamen pro adminiculo, ut fuit dictum in d. Spoletana dotis coram Iusto.*
- 135 Aut agitur de recognitione Apocæ, per Partem adversam negatam, vel alterius privatæ scripturæ, & de iure essent necessarij testes, qui possent deponere, se fuisse presentes confectioni Apocæ, vel vidisse illam scribere, & qui agitur in Auth. de inst. caut. & fid. Dec. conf. 615. n. 3. Paris. conf. 19. n. 43. in su. d. b. 3. Ruin. conf. 7. n. 4. lib. 4. Marfil. in Rub. de prob. n. 299. Menoch. de arb. casu 114. n. 2. Affl. it. decif. 181. n. 8. Rot. decif. 124. n. 1. & decif. 170. n. 1. par. 2. divers.
- 136 Sed primò hoc non procedit concurrentibus adminiculis, quia tunc sufficit, quod testes deponant habere notam manum, *Rot. d. decif. 124. n. 3. & fuit dictum in d. Spoletana dotis 19. Decembris. 1605. coram Iusto;* ubi quod ita fuit sæpe decisum, & alia decisiones allegantur, & alias cumulat, *Beltram. ad Greg. decif. 389. n. 6.*
- 137 Testes enim soli dicentes se habere notam manum semiplene de iure probant, *Rot. d. decif. 124. n. 4.* ubi etiam tradit, quæ adminicula sint sufficientia.
- 138 Secundò si dicta regula non procedit de stylo curiæ in scriptura, quæ solent fieri sine testibus absente Parte, ut sunt literæ Cambij, Missivæ, & huiusmodi, quia tunc sufficit testes deponere habere notam manum, *Sal. Tib. d. cap. 34. n. 11. vers. quo vero ad recognitionem, Rot. d. decif. 124. n. 2. Cavalier. decif. 452. n. 4. in fin. & decif. 553. n. 2.* in istis enim non requiritur exacta recognitio, *Cas. de Grass. decif. 2. n. 7. de preben.* ubi quod ita fuit sæpe in Rota resolutum, *Rot. decif. 570. n. 2. par. 2. divers.*
- 139 Cæterum in Tribunali A. C. observatur, quod recognitio etiam Apocæ, & scripturæ privatæ factæ per testes deponentes, se habere notam manum, illamque recognoscere in forma sit valida, *Vestr. in prax. lib. 6. c. 1. n. 8. vers. nihilominus, Sal. Tib. d. c. 34. n. 10.*
- 140 Ubi verò testes, qui manum recognoscant, haberi non possunt, fit recognitio per comparationem literarum, *Vestr. d. lib. 6. c. 1. n. 10.* quæ quidem comparatio est fallibilis, & periculosa *Dura. decif. 363. n. 3.* & licet legitime facta non probeat nisi semiplene, tamen de stylo tribunalis A. C. chirographa sic recognita solent executioni demandari, *Sal. Tib. d. c. 34. n. 11.*
- 141 Liber etiam eodem modo recognoscitur per testes dicentes habere notam manum, *Par. decif. 1. de fid. instr. sed* duo testes requiruntur, cum unus non sufficiat, *l. ubi numerus ff. de test. Rota in Albanen. decimarum 31. Maj. 1566. coram Oradino,* verum in recognitione manus Patris statuit assertioni Filij, *Cavalier. decif. 122. n. 10.* Debet tamen citari pars ad videndum iurare testes super iurium recognitione, *Vestr. d. lib. 6. c. 1. n. 7. & 8. Caputag. decif. 4. par. 3.* aliàs recognitio non valet, *3. Greg. decif. 71. n. 1.*
- 142 Clausula, quatenus opus sit, operatur majorem cautelam, & non innovat antea gesta, *Rot. decif. 38. n. 1. par. 1. divers.* & ideo si iura recognitionis non egent, non est opus, quod testes iurent super ea, licet sit pars citata; hæc etenim clausula facit conditionem, *Coccin. decif. 355. n. 2.*
- M** Producentis instrumentum censetur illud circa fidem approbare, *Glos. in l. 1. §. editiones, in verbo*

- verbo dicitur post medium, versiculam item si sponte, quam ibi sequuntur D. D. & præcipue 141. n. 1. ff. de eden. Grav. 275. n. 2. versursum. Grav. ad Vestr. lib. 6. c. 1. n. 19.
- 148 Et produciens scripturam, & jura dicitur fateri omnia in eis contenta, Fel. in c. examinata n. 2. versitem dicas de iud. Rom. conf. 63. n. 3. Vestr. in Prax. d. lib. 6. c. 1. n. 4. & segg. Affl. d. decif. 25. n. 5. Rot. decif. 159. par. 2. divers. Cavalier. dec. 464. n. 6. Greg. dec. 238. n. 5. & ibi latè, Beltr. n. 15.
- Hoc tamen videtur procedere in dispositivis non in enunciativis, Grav. ad Vestr. d. c. 1. n. 19. Ofsch. decif. 38. n. 9. de communi, Bero. conf. 170. n. 1. & seg. lib. 2.
- 149 Cæterum hæc limitatio non habet locum in enunciativis prolatis à partibus, inter quas negotiorum verum est, nec in necessariis ad actum, qui geritur, Ofsch. d. dec. 38. num. 30. Beltram. ad Greg. dec. 238. n. 15. vers. præsertim.
- 150 Dicitur etiam produciens fateri, si jura sunt valida, secus si nulla, Alex. conf. 124. n. 5. lib. 7. Grav. ad Vestr. d. c. 1. n. 19. Affl. c. 25. n. 5. Rot. d. dec. 159. n. 1. & segg. par. 2. divers. item si instrumentum non sit authenticum, & per se non probet, latè, Beltram. n. ad Greg. d. dec. 238. n. 15. vers. prædicta.
- 151 Sed si jura producantur per compulsum, & in parte, & partibus produciens sibi non præjudicat, Felin. in c. imputari n. 13. de fid. Instr. Alex. conf. 36. n. 23. vers. non omittit, lib. 2. Vestr. d. 1. c. 1. n. 6. & ibi Grav. n. 20. Rot. dec. 3. de fid. Instrum. in nov. latè Beltram. ad Greg. decif. 238. n. 15. vers. limite.
- 152 limite, quod tamen non procedit in productione priorum iurium, nisi habeant Capitula separata, Vestr. d. c. 2. n. 6. vers. quam tamen protectionem, ubi allegat Fel. qui hoc dicit in c. imputari in fin. de fid. instr. Rot. d. decif. 3. de fid. instrum. in nov. latè Beltram. ad Greg. d. dec. 238. n. 15. vers. verum ista cautela.
- 153 Sufficit nihilominus productio copiarum in termino, si postea producatur originale, licet extra terminum, Mil. in rep. in verbo productio, quo casu productio dicitur fieri in termino, Dec. in Auth. si quis in aliquo, 3. c. de eden. Seraph. decif. 845. n. 5. vers. prout.
- N Productio censetur verbalis, Cavalier. decif. 542. n. 3. Beltram. ad Greg. dec. 59. n. 15. quæ ad probationem non sufficit, Buratt. dec. 134. n. 10.
- 155 quinimo si nihil operatur, Coccin. dec. 110. nu. 4. Ubi autem productio non est realis, licet ipsa sit de actis, tamen jura de actis non sunt Caval. dec. 542. n. 3. & ideo non sunt transportanda, Beltram. n. ad Greg. dec. 59. n. 10.
- 156 Dicitur tamen realis productio quando in ea est verbum facti, produxit, Caval. dec. 542. n. 2. in fin. Beltram. ad Greg. d. decif. 50. n. 15. similiter si in illa adest verbum, tenoris &c. Buratt. dec. 780. n. 3. vel si in ea sunt illa verba, animo retrahendi &c. vel quod instrumentum incipit, sit, & finit sit, latè, Beltram. ad Greg. d. dec. 59. n. 11. & segg. Idem si ad sunt in principio sententiæ verba, Visti omnibus actibus &c. vel si est elapsum biennium, productio pariter realis præsumitur, Buratt. dec. 217. n. 6. & seg. & ibi Ferentill. sub litera B.
- O Si jura producantur in quantum pro se, &

- 158 parte sua faciant, produciens non censetur fateri contenta in eis, dummodo quis non teneatur edere, & scriptura sit aliena, ac habeat capitula separata, Felin. in c. cum venerabili n. 23. in 2. limit. de except. Ofsch. dec. 38. n. 7. Rot. dec. 3. de fid. instr. in nov.
- De productione in parte, & partibus satis dictum est supra sub litera M.
- P Clausula, non alias, aliter, nec alio modo, est resolutive, & operatur quod in contrarium nihil actum videatur, Felin. in cap. qua Ecclesiæ n. 85. de cons. Mart. de claus. par. 1. claus. 76. n. 9. Rot. dec. 115. n. 6. p. 2. rec.
- 160 Inducit conditionem, Paris. de resig. lib. 1. q. 2. num. 18. Mart. dicta claus. 76. n. 7. Veral. dec. 13. par. 3.
- Inducit etiam formam & necessitatem, Bertazol claus. 14. glos. 6. n. 1. Mart. d. claus. 76. n. 8. Magon. dec. Florent. 49. n. 7. & seg. Rot. dec. 619. n. 2. p. 1. rec.
- 161 Est etiam limitativa voluntatis, & potestatis ac præservativa juris, Paris. de resig. lib. 1. q. 1. n. 19. Mart. d. claus. 76. n. 11.
- Q Clausula, omni meliori modo facit actum valere, eo modo quo valere potest, Dec. conf. 14. pro tenui, n. 3. vers. confirmator, & conf. 77. visio p. d. n. 4. vers. 2. ratione, Curt. jun. conf. 310. n. 20. lib. 3. Mart. de claus. p. 1. claus. 88. n. 1. Put. dec. 230. lib. 2. & operatur quod habeatur pro expresso, quod pro actus validitate veniebat exprimentum, Bald. conf. 489. col. 1. lib. 3. Alex. conf. 112. lib. 3. Felin. in c. cum super n. 11. de off. deleg. Cur. jun. conf. 115. col. 4.
- 162 Cum copula, & implicat modos diversos ab expressis, Mart. d. claus. 88. n. 14. & claus. 56. n. 8. p. 3. Veral. dec. 124. p. 1. Achil. dec. 1. de verb. sign. Rot. dec. 107. n. 4. & seg. & dec. 329. n. 3. & decif. 544. n. 3. par. 1. diversorum, & dec. 533. n. 20. par. 1. rec. Coccin. dec. 374. num. 2. Buratt. dec. 29. num. 18. Præsertim si in dicta clausula adest dictio, alias, quia dictum sit, & alias omni meliori modo, nam hæc dictio multo magis operatur, ut clausula trahatur ultra expressa, Cardin. Tuse. lit. C. concl. 358. n. 15. Rot. d. dec. 329. nu. 6. par. 1. divers. & quod actus valeat eo modo, quo potuit, Veral. dec. 124. par. 1. Put. dec. 224. n. 2. lib. 2. in correct. Buratt. dec. 241. n. 7. Natura enim dictionis, alias, comprehendit ultra expressa, & diversa ab expressis, etiam ommissa, latè Grat. d. d. alias, 10. n. 4. & segg. Rota dec. 254. n. 2. p. 1. diu.
- R Clausula, si, & in quantum operatur, ut censetur facta admissio prout de jure, unde si admissio erat facienda, habetur pro facta, alias secus, Maran. de ord. jud. tit. de appell. n. 200. Grav. ad Vestr. in prax. lib. 7. c. ult. num. 22. Luc. Pet. in prax. lib. 5. tit. de ap. lib. 9. Mart. de claus. 152. n. 1. & seg. p. 1. & claus. 362. n. 1. & seg. par. 2. prime latè Card. Tuse. lit. C. conclus. 361. Caputag. dec. 49. num. 2. par. 1. Rot. dec. 687. num. 2. par. 1. divers.
- 167 Si autem dicatur, non admiste nisi si, & in quantum, admissio habetur pro non facta, quia hæc clausula est contraria clausula, admiste si, & in quantum, Marches. de comm. ff. par. 3. tit. de ap. lib. 9. & concess. n. 79. fol. 10. secun. nov. impres.

Luc. Pet. d. tit. de Apost. n. 10. lib. 5. Mart. dicta claus.
 169 361. n. 3. Unde si admissio incipiens per verba
 affirmativa censetur facta, secus per verba ne-
 gativa, Benintend. decif. 1. per tot. quem sequitur
Tusc. d. concl. 361. n. 9.

S Obligatio in forma Camerae debet omnino
 extendi, si est appolita in Apocha, vel si instru-
 mentum, in quo illa continetur, sit extra Tri-
 bunal A. C. rogatum. *Gallef. de oblig. Camer. q.*
34. n. 2. & seqq. ubi Zacch. n. 4. Rot. post Zacch. in
 170 *d. 17. et. decif. 39. n. 8. alias A. C. procedendo non*
 extensa obligatio Camerali nulliter proce-
 dit, *Zacch. ad Gallef. de oblig. Camer. d. q. 34. n. 5.*
Salust. Tib. in Prax. lib. 1. c. 6. n. 3. Rot. post Zacch.
de oblig. Cam. dec. 24. n. 1. divers. 102. n. 3. & dec.
111. n. 19. Rot. dec. 105. n. 4. & dec. 555. n. 3. &
decif. 630. n. 2. par. 1. recent. Cavalier. dec. 38. n. 2.
 171 nec potest procedi ea non extensa ad execu-
 tionem illius, *Rot. post Zacch. ubi supra dec. 35.*
n. 1. Buratt. dec. 683. n. 4.

172 Hoc tamen non procedit, quando debitor
 consensit in mandatum executivum unica, vel
 sine citatione, *Zacch. d. q. 34. n. 10. & decif. 63. n.*
1. Rot. dec. 105. n. 4. & 5. par. 1. recent. Cavalier. d.
decif. 38. num. 3. Ferentill. ad Buratt. d. dec. 683.
num. 7.

173 Nec sufficit decretum extendi, nisi re vera
 fiat extensio, *Zacch. d. q. 34. n. 8. Sal. Tib. d. c. 6. n. 2.*
 Ceterum de stylo tribunalis A. C. huiusmodi
 decretum est sufficiens, absque alia extensione
Salust. Tib. in Prax. lib. 1. c. 29. inf. Zacch. ad Gallef.
d. q. 34. n. 9. latè Ferentill. ad Buratt. d. dec. 683.
 174 n. 10. & seq. ubi si quod sufficit de stylo Trib. A.
 C. quod decretum sit factum sub unica citatione
 ad dicendum contra iura, & videndum extendi
 formam Camerae juxta stylum Curiae.

Sed si ex adverso fuerit dictum generalia con-
 tra, & protestatum, quod pendente termino ad
 dicendum contra, nihil innovetur, non poterit
 extendi forma Camerae sub citatione ad dicen-
 dum contra iura, sed erit necesse denuo citare
 ad videndum extendi formam Camerae, ut per
Sal. Tib. d. lib. 1. c. 34. n. 3. in subsequenti citatio-
 ne ad solvendum, prout in formula, quae infra
 suo loco ponetur, & ita de stylo servatur.

175 Si vero instrumentum sit in Tribunali A. C.
 rogatum, non est necessaria citatio, nec decre-
 tum extendi, nec extensio aliqua, quia Notarii
 A. C. semper extensam habent huiusmodi for-
 mam Camerae in pulpitis, *Zacch. p. st. aios d. q.*
34. n. 12. Ferentill. ad Buratt. d. decif. 638. num. 8.
 176 quinimo si obligatio Cameralis licet omnia in
 instrumentis per Notarios A. C. rogatis cense-
 tur appolita, & datur illorum executio, perinde
 ac si forma fuisset in illis appolita, & extensa, la-
 tèt Ferentill. ad Buratt. d. decif. 683. n. 9.

177 Formulam huiusmodi extensionis obligatio-
 nis Cameralis ponit *Sal. Tib. in d. Prax. lib. 4. in*
fin. & Zacch. ad Gallef. de oblig. Cam. in prin. Re-
nunciatur in obligatione Camerali quilibet
que legibus, & legum auxiliis, Salust. Tib. in
formul. lib. 1. c. 17. num. 6. il. 2. vers. sed prædicta le-
ges, Zacch. ad Gallef. de oblig. Cam. q. 17. n. 25. Put.
dec. 465. n. 3. lib. 2. Rot. post Zacch. de oblig. Cam.
dec. 23. n. 8. & dec. 143. n. 3. & seq.

178 Obligationes Camerales omnes sunt juratae

Rot. dec. 161. n. 6. par. 2. divers. Potest tamen ob-
 179 *ligationis Cameralis substantia stare sine iura-*
mento, Gallef. de oblig. Cam. q. 4. n. 2. & ibi Zacch.
n. 1. nec iuramentum de iure communi habet
 executionem paratam, secundum opinionem
 quam servat Rota. *Zacch. ad Gallef. de obligatio-*
Cam. q. 2. n. 18. & continet hæc obligatio hypo-
thecam omnium bonorum, Buratt. dec. 687. n. 4.
& decif. 905. n. 2.

T Protestatio conservat jus protestantis, si si-
 180 *de iussor §. 1. ff. qui satisfacere cogantur c. cum M. de*
Confl. Alex. cons. 130. n. 14. vers. quia respondeo
lib. 4. Dec. cons. 460. n. 10. & seqq. dec. 3. de fid.
instr. in nov. nisi sit contraria factio, quia tunc
nihil operatur, Felix in d. c. cum M. Ferrarieris
n. 77. & non tenet Rot. decif. 15. in fin. vers. quod
 tamen de off. deleg. in nov. Cavalier. dec. 349. n. 3.
 vel nisi de directo contradicat, secus si sit di-
 versa, licet tendat ad idem; *Alex. cons. 130. num.*
14. vers. quia respondeo, quod immo il. 2. & n. seq.
lib. 4.

181 Protestatio quod nemo ex adverso Compa-
 rens audiatur, nisi doctores de legitimo mandato
 procurat, ita quod &c. relevat in tantum, quod
 si mandatum non producatur, acta sunt nulla
 defectu mandati, *Rot. decif. 135. n. 4. par. 1. re-*
cent. Cavalier. decif. 483. n. 7. secus si non fiat hæc

182 oppositio, nam tunc censetur procurator à parte
 approbatus, licet non constet de mandato pro-
 curat, *Rot. decif. 530. d. 15. par. 1. recent. quinimo*

183 si licet huiusmodi oppositio facta fuerit, nisi fue-
 rit repetita in unoquoque actu, nihil relevat;
 quia censetur ab ea recessum, *Sal. Tib. in Prax.*
lib. 1. c. 27. n. 3. Rot. d. dec. 648. n. 3. par. 1. divers.
Greg. decif. 44. n. 7. Cavalier. decif. 384. n. 5. &
decif. 384. n. 8. Ferentill. ad Buratt. decif. 296. n. 10.
 184 in calibus tamen, in quibus intrat præsumptio
 mandati procurat, substatitur processus hac
 protestatione non obstante, ut sapius fuit deci-
 sum, & patet ex decisionibus cumulatis per Fe-
 rentill. ad Buratt. dec. 593. n. 14.

185 Operatur hæc protestatio, ut productio man-
 dati, licet antea facti suffragari non possit ad
 sustinendum, & revalidandum ante productio-
 nem, post tamen protestationem gesta, *Glof. in*
c. 1. in verb. absentia vers. alij dicunt, de elect. in 6.
Rot. decif. 105. num. 2. par. 1. divers. & decif. 135.
n. 4. par. 1. recent. Cavalier. decif. 337. n. 6. Greg.
decif. 330. n. 1. Buratt. dec. 296. n. 2. & decif. 683.
num. 6.

186 Sed parte non opponente potest mandatum
 produci quodcumque *Ant. de null. defect. in-*
hab. seu mand. n. 18. Achil. dec. 6. de Proc. Rot. dec.
688. n. 3. par. divers. & decif. 305. n. 4. par. 1. re-
cent. & sufficit quod producatur, quando de eo
 opponitur, *Caval. qui alios cumulat dec. 387. n. 6.*
 187 tunc enim acta antea gesta sustinentur, si man-
 datum erat factum, *Glof. in d. c. 1. §. 1. in verbo ab-*
sentia vers. alij dicunt de elect. in 6. Gabr. cons. 25.
n. 23. & seqq. lib. 2. Buratt. dec. 21. n. 26.

188 Si vero quis citaverit aliquem simpliciter, uti
 Procuratorem alterius, videtur ex hoc illius
 personam approbasse, & ob id non poterit am-
 plius sic approbans contra eum opponere defe-
 ctum mandati procurat, & præsertim si agatur
 de sustinenda sententia iam lata pro valida
 contra

- contra approbantem, ut per Seraph. *decis.* 140. n. 1. *Ror. decis.* 107. n. 5. & *decis.* 195. par. 4. *recen.* Coccin. *decis.* 61. n. 3. ubi quod ita sæpius fuit resolutum, Andr. *decis.* 28. n. 6. *Greg. decis.* 280. n. 6. & ibi Beltram. n. 11. alios cumulat, & eo magis si alia conjectura pro mandato concurrant, ut in casibus dd. *decisionum.*
- 190 Sed hoc Primò non procedit, quando quis fuit citatus uti præfensus, vel assertus Procurator, ut solent facere Practici.
- Secundò non procedit, quando citatus esset approbatus à Procuratore.
- Tertiò non procedit, quando in actis constaret de minus legitimo mandato procuræ, latè Beltr. ad *Greg. dec.* 280. n. 11. *vers.* hac tamen omnia.
- 191 Quartò denique non procedit, quoad iudicem, qui etiam possitem contestatam poterit cogere ex officio citatum, uti procuratorem ad docendum de legitimo mandato procuræ, vel cavendum de rato, antequam ad ulteriora in causa procedatur, si de mandato dubitatur, nè aliàs citato Procuratore non existente frustratorè laboraret, *jux. trad. per Mascard. de Prob. capel.* 693. n. 3. & *seq.*
- 192 Clausula ita quod &c. declarat, & regulat præcedentem dispositionem. *Mar. de claus. par. 1. claus.* 64. Coccin. *decis.* 494. n. 6.
- V In termino citationis ad dicendum contra
- 193 jura, debent ꝑ opponi generalia contra, verbo salvo jure &c. alias hujusmodi generalibus exceptionibus non oppositis jura probant, etiam si sint scripturæ informes, nec potest amplius opponi quod non sunt in forma probanti, *Sal. Tib. in Prax. lib. 3. c. 15. n. 2. Caval. dec.* 142. n. 6. *Greg. decis.* 292. n. 2. & ibi Beltram. n. 6.
- 194 Nec relevaret ꝑ oppositio si fieret in secunda instantia, *Pur. decis.* 119. lib. 2. *Caval. d. decis.* 142. n. 2. quia cum in prima instantia nihil in termino fuerit impositum, jura consentunt à parte approbata, *Pur. d. decis.* 119. cum aliis latè cumulat per Beltram. ad *Greg. decis.* 292. n. 6.
- 195 Oppositio autem hujusmodi generalium in termino præservat jus opponendi, & deducendi exceptiones ad speciem postea quodcumque, *Veslr. in Prax. lib. 5. c. ultim. num. 10. & 13. Mart. claus.* 56. n. 6. p. 1. Beltram. ad *Greg. d. decis.* 292. n. 6. *vers.* & ideo Praxis nolevis, & vigore illius exceptiones possunt ad speciem deduci etiam post sententiam, non tamen post rem judicatam, *Mart. d. claus.* 56. n. 9.
- 196 Clausula etiam salvo &c. vel salvo jure &c. alias exceptiones præservat, cum ista clausula sit de sui natura præservativa juris, *Mant. claus.* 150. n. 1. & n. 9. p. 1.
- 197 An autem quis opponendo generali contra, citra &c. quæ clausula extenditur citra consensum in jurisdictionem, nisi, si, & quatenus &c. dicatur consentire in jurisdictionem, aut generalia opponuntur contra commissionem, aut rescriptum, & quis non dicitur consentire in jurisdictionem, aut generalia opponuntur contra jura, & tunc quis dicitur in jurisdictionem consentire, *Marches. de Commiss. par. 1. de commiss. app. diu 8. l. n. 125. cum seqq. fol. 1307. secum. nov. impress. ubi alleg. Dec. in c. 1. n. 174. & seq. de jud. Ror. decis.* 55. lib. 2. par. 3. *divers.* & *decis.* 114. lib. 1. p. 3. *divers.* *Caputaq. dec.* 278. p. 2.
- Caterum si opponantur generalia contra productionem, & admissionem jurium, quis poterit opponere contra d. admissionem ex diversis causis, vel quod obstat producenti res judicata, vel quod jura non sunt relevancia, vel quod jura non sunt in forma probanti, vel quod respiciunt petitorium, unde isto casu non videtur quis renunciare rei judicate, & per consequens nec consentire in jurisdictionem, *Caputaq. dec.* 279. *Pertot. p. 2.*
- X Protestatio, quod in termino ad dicendum
- 199 contra jura nihil innovetur, operatur, ut termino pendente nihil omnino fieri possit, *Sal. Tib. in Prax. lib. 1. c. 2. num. 28. Caval. decis.* 329. num. 2.
- Y Testes debent jurare manu tactis scriptoris
- 200 alias non probant, *Spec. de Test. §. sequitur. num. 4. vers. Evangelia, Caputaq. dec.* 246. par. 2. *Cesar de Grass. decis.* 13. n. 6. de Test. *Caval. decis.* 322. n. 1. & *dec.* 415. n. 3.
- Nec sufficiunt illa verba Notarii, testis juratus, *Caputaq. decis.* 285. n. 4. par. 3. etiam si dicat, juratus tactis scripturis, quia non debet allerere per verba de præterito, sed de præfenti, ut juravit tactis &c. *Caval. d. dec.* 322. n. 3.
- 202 Si tamen in attestazione Notarii adsint verba æquipollentia, ut juravit ad sancta Dei Evangelia, probatur juramentum, absque clausula tactis &c. *Cesar. de Grass. d. decis.* 13. n. 7. & n. 15. *Caval. d. decis.* 415. n. 3. vel si Notarius asserat se recepisse juramentum in forma *Ror. coram bo. mem. Comitulo dec.* 108. n. 16. vel in forma juris, *Ror. in Cordub. n. decimarum 29. Januarij 1593. coram Card. Seraph. decis.* 1010. n. 5. vel si addat alia verba, ex quibus colligi possit Testem jurasse tactis &c. *Caval. d. decis.* 322. n. 3. & *seq.*
- 203 Caterum testes Sacerdotes, ꝑ sufficit, quod jurent tacto pectore, *Caval. d. decis.* 322. n. 2.
- 204 Eques ꝑ etiam sufficit, quod juret tacta Cruce sui habitus, ut innuit *Caputaq. decis.* 265. num. 4.
- 205 Episcopus verò non jurat tactis, sed inspectis Evangelis, & mittitur ei Sacramentum, *c. fin. de iuram. catum. Auth. sed iudex C. de Episc. & Cler. Spec. de Test. §. sequitur n. 4.*
- 206 Sine juramento autem testes regulariter non probant, *c. tuus de test. l. iusjurandi C. de test. Murant. in Prax. tit. de prod. test. Covar. var. resol. lib. 2. c. 13. n. 3. ad quam regulam plures fallentias congruunt. Cott. in m. morab. in verbo testi non jurato, Soccin. reg. 424. Card. Tuse. to. 8. concl. 166.*
- 207 Sed præcipuè testis post mortem probat, etiam si ejus depositio non fuerit jurata, quia mors supplet defectum juramenti, & augeat fidè testis, *Caval. d. decis.* 322. n. 7. quinimò ꝑ testes etiam nulliter examinati de æquitate probant post mortem *Greg. decis.* 434. n. 5. & ibi latè Beltram. n. 18.
- 209 Quilibet citatus, qui sit sanz mentis tenetur recognoscere, vel negare scripturam ejus nomine scriptam, vel subscriptam, *Rebuff. de Chir. & cedul. recog. art. 1. n. 3. & seqq. & n. 22. Roman. conf. 372. n. 1. & ibi Adden. lit. A. Fenz. m. ad Stat. Urb. c. 84. n. 19. & seqq. lib. 1. & quidem medio*

jura-

- juramento tactis &c. prout observat Praxis ad l. si de interpretatione ff. de leg. alias eo existente contumace scriptura pronunciat pro recognita, & fin. de confess. in 6. Rebuff. de Chirogr. & Ced. recog. in prin. n. 97. Scacc. de judic. lib. 2. c. 111.
- 210 n. 105 f. & ab hac pronuncia ¶ non datur appellatio, Fenzon. ubi supra n. 22. & seq.
- 211 Quinimò filius Patris, Hæres Defuncti, Uxor Viri, Dominus sui institutoris manum recognoscere, vel negare tenetur, Rebuff. d. art. 1. n. 4. & n. 6. & seq.
- 212 Et Procurator tenetur recognoscere, vel negare manum sui principalis, quod tamen procedit, quando principalis non est in curia, & fuit citatus in partibus; tunc enim præsumitur certiorasse Procuratorem suum, an iura sint ejus propria manu scripta, necne; Alias eo contumace pronunciat pro recognita, & proceditur ad ulteriora in causa, ac si scriptura esset verè recognita, & ita quotidie servatur.
- 213 Procurator etiam tenetur recognoscere manum suam ad instantiam adversarii, quando ab eo petitur recognitio, uti principali, Duran. decis. 203. n. 2. & decis. 227. n. 4. & 5. cum teneatur ¶ etiam in hoc casu testificari contra eundem principalem suum, quod tamen procedit in iis, quæ fecit, aut sciebat uti tertius ante mortem litem, non uti Procurator, Cocin. decis. 403. n. 6. Duran. d. decis. 227. n. 5. ver. 2. quia.
- 215 Et ubicumque non agitur de negotio, aut re concernente secreta causæ, in qua est procurator, nec ipse argui potest de fide rupta, tenetur etiam uti testis subicere se examini contra suum Principalem, ¶ quod procedit etiam in Advocato, Solicitatore, Duran. d. decis. 227. n. 8. & seqq.
- 217 Procurator autem ad negotia & recognoscere scripturas, & testificari contra ejus Principalem indistinctè tenetur, Duran. d. decis. 227. n. 7.
- 9 Intimatio qualiter Dominus mandavit procedi per edictum, & ejus formula.
- 10 Procuratore non docente de legitimo mandato proceditur per contradictas & tempore æstivo per edictum donec quis legitime compareat.
- 11 Latitans in partibus, vel se citari non permittens, vel si citus non sit accessus, citatur per edictum publicum.
- 12 A. C. confitit sibi summarie, & extrajudicialiter de non tuto accessu, citatur per edictum publicum.
- 13 Edictum publicum, & ejus formula.
- 14 Citationes impressæ possunt exequi per Nuncios de partibus, absque alia speciali commissione.
- 15 Nuncij omnes habent generalem commissionem citandi.
- 16 Stylus tribunalis A. C. habet citationes impressas, absque commissione particulari per Nuncios de partibus executas, pro legitime executis.
- 17 Audientia contradictarum est officium Romana curia, & quare citentur in illo.
- 18 Auditor contradictarum est prelatus Rom. Curia, quas causas solet audire, & unde dicitur.
- 19 Auditor contradictarum est iudex ordinarius Romana curia.
- 20 Auditori contradictarum dignitas hodie valde diminuta.
- 21 Officium contradictarum quos hodie habeat officiales.
- 22 Citatus legitime, & reputatus contumax solet citari ad ulteriora per contradictas ad singulos actus.
- 23 Termini servantur coram auditore contradictarum, sed decreta, & relaxationes sunt à iudicibus causarum.
- 24 Recedens ab urbe iudicio coopto, & procuratore acceptante non relicto, citatur deinde per contradictas.
- 25 Citationem in partibus vel in curia non precedente non potest procedi per contradictas.
- 26 Citationem precedente potest procedi per contradictas, quod fit ex urbanitate.
- 27 Prima citatione personali non precedente non potest procedi per contradictas.
- 28 Obligatus in forma camera, recedens ab urbe non relicto Procuratore, vel non electo domicilio, citatur per contradictas, absque alia precedente citatione.
- 29 Obligatus in forma camera, si est præsens in curia, vel obligatio est facta in partibus, citatur domi dimissa copia.
- 30 Procuratore docente de mandato, & protestante in actu nihil fieri, nisi ipso citato, non potest procedi per contradictas.
- 31 Procuratore mortuo, vel recedente non relicto substituto potest procedi per contradictas.
- 32 Procuratoris assensu potest quodcumque etiam post obtentum decretum iustificari, sicut partis contumacia.
- 33 Tempore feriarum generalium officium contradictarum silet, ob id assignantur citationes per edicta.
- 34 Citationes antiquitus assignabantur ad columnam quæ aspicietur in monte Citatorio urbis.

SUMMARIVM CAP. III.

- 1 Obligatus in curia in forma camera recedens non electo domicilio, aut non relicto Procuratore acceptante citatur per contradictas, & tempore feriarum per edictum.
- 2 Obligatus extra curiam in forma camera, vel etiam non ita obligatus, citatus in partibus non comparens in actu ad defendendam causam, citatur per contradictas, vel æstivo tempore per edictum.
- 3 Citatio, quæ per contradictas obtineri solet, & ejus formula, & processus.
- 4 Edictum tempore feriarum æstivo obtineri solitum, & illius formula, & processus.
- 5 Procurator comparens non docto de legitimo mandato procura, citatur ad docendum de illo.
- 6 Citatio ad docendum de legitimo Mandato procura, & ejus formula, & processus.
- 7 Tempore feriarum generalium officiorum contradictarum silet.
- 8 Citatio quæ fit tempore feriarum generalium contra Procuratorem non docentem de legitimo mandato procura, & ejus formula, & processus, & n. 9.